

Kopi av uttalelser/merknader/innspill som er mottatt i innspillsperioden fra Offentlige etater, lag og foreninger.

39.	23/04687-47 E-post Nedre Romerike brann og redningsvesen	post@nrbr.no	18.11.24	
40.	23/04687-53 E-post fra Årjängs kommun	Daniel.Nordholm@arjang.se	21.11.24	
41.	23/04687-78 Brev fra Direktoratet for mineralforvaltning	Ladebekken 50, 7066 Trondheim	28.11.24	
42.	23/04687-85 Brev fra Statsforvalteren	Pb 325, 1502 Moss	28.11.24	
43.	23/04687-103 E-post fra ElviaAS	bard.kollstrom@elvia.no	29.11.24	
44.	23/04687-106 E-post fra Østre Romerike skogeierlag	morten2007@hotmail.com	01.12.24	
45.	23/04687-113 Forum for natur og friluftsliv Oslo og Akershus	oslogakershus@FNF-nett.no	29.11.24	
46.	23/04687-119 Brev fra NVE	Pb 5091, Majorstuen, 0301 OSLO	29.11.24	
47.	23/04687-120 Brev fra Mattilsynet	Pb. 383, 2381 Brumunddal	29.11.24	
48.	23/04687-125 Brev fra Birdlife Norge avd. oslo og Akershus	Pb. 1041, sentrum 0104 OSLO	02.12.24	
49.	23/04687-126 Brev Statens vegvesen	Pb. 1010, Nordre Ål, 2605 Lillehammer	02.12.24	Viser til tidligere utsendt brev 7.10.24 og 05.11.24
50.	23/04687-134 Brev fra Akershus fylkeskommune	Pb. 1200 Sentrum, 0107 OSLO	06.12.24	
51.	23/04687-138 E-post fra Natalia Nowak-Kunc	sobotanatalia@gmail.com	07.05.24	Hundegård

From: "post@nrbr.no" <post@nrbr.no>
Sent: Mon, 18 Nov 2024 13:18:31 +0100
To: "Aurskog-Høland kommune" <postmottak@ahk.no>
Subject: Brev fra Nedre Romerike Brann- og Redningsvesen
Attachments: Innspill ved oppstart av planarbeid for revisjon av kommuneplanens arealdel - Aurskog-Høland kommune.pdf

Vår ref 2024/9460

Vennlig hilsen
Hilde Bjørkeng | branningeniør
e-post: hilde.bjorkeng@nrbr.no

Aurskog-Høland kommune

Rådhusveien 3

1940 BJØRKELANGEN

Deres ref.:

23/04687-19

Vår ref.:

2024/9460/HILBJO

Arkivkode:

144

Dato:

18.11.2024

Innspill ved oppstart av planarbeid for revisjon av kommuneplanens arealdel - Aurskog-Høland kommune

Brannvesenet ønsker å påpeke viktigheten av at det i forbindelse med arealplanlegging tas hensyn til brannvesenets behov for tilrettelegging for rednings- og slokkeinnsats. Dette er forhold det er viktig å ta hensyn til både ved regulering og utbygging av nye områder, men også der det åpnes for fortetting i eksisterende områder.

Det er ønskelig at planbestemmelsene bidrar til å sikre at alle arealer hvor det blir åpnet for ny utbygging får nødvendig infrastruktur for å sikre tilfredsstillende tilrettelegging for brannvesenets rednings- og slokkeinnsats.

Arealplanen bør gi hjemmelsgrunnlag for å kunne kreve at følgende inngår i alle reguleringsplaner:

- En VAO-rammeplan som inkluderer slokkevann.
- En utomhusplan som viser hvordan det skal tilrettelegges for brannvesenet, det tenkes da bl.a. på adkomster for brannvesen, angrepsveier, tilgang på brannvann, vendhammere og oppstillingsplasser. Ved etappevis utbygging må det utarbeides en midlertidig utomhusplan som viser ivaretagelse av tilfredsstillende tilrettelegging for brannvesenets innsats.

Aurskog-Høland kommune bør ha som mål å sikre at infrastrukturen har god kapasitet og standard.

For eksisterende områder med dårlig slokkevannforsyning bør kommunen vurdere behovet for tiltak. Dårlig slokkevannkapasitet, eventuelt bortfall av slokkevann og vann til sprinkleranlegg vil kunne ha stor betydning for konsekvensene/utfallet ved en eventuell brann i eksisterende bebyggelse og i ny bebyggelse.

Besøk oss på www.nrbr.no

Sykehusveien 10, 1474

Lørenskog

Telefon 67 91 04 00

E-post: post@nrbr.no

Finn vår digitale postlenke på

www.nrbr.no/Kontakt

Ved brann og ulykker, ring 110

Org.nr.: NO 976 634 438

I forbindelse med avklaring av overordnede rammer for viktige kommunikasjonsforbindelser, er det viktig å vurdere tilgjengeligheten / adkomstmuligheter for utrykningskjøretøyer. God tilgjengelighet for brannvesen og for utrykningskjøretøy generelt må vektlegges. Til alle bebygde areal bør det være to uavhengige adkomstmuligheter for brannvesenets utrykningskjøretøy. Kun én kjørbare adkomstvei gjør brann- og ulykkesberedskapen til området svært sårbar. Stengt vei, samtidig som det skjer en alvorlig ulykke der det trengs akutt bistand utenfra, vil kunne være et mulig scenario. Kommunen bør foreta en kartlegging og vurdering av sårbarheten i kommunens veinett med hensyn til brann- og ulykkesberedskapen.

Ved planlegging av tiltak for tilrettelegging knyttet til miljø, trafiksikkerhet og fremkommelighet for syklende og gående, bør dette ses i sammenheng med fremkommelighet og tilrettelegging for brannvesenets kjøretøyer og andre utrykningskjøretøyer, slik at for eksempel tilrettelegging for gående og syklende og fremkommeligheten for utrykningskjøretøyer ikke kommer i konflikt og at nye tiltak kan ivareta flere hensyn.

Endringer av generell risiko med hensyn til tettsteder, innbyggertall og objekter (kompleksitet, etasjeantall, fortetting), kan medføre endrede krav til utstyr, organisering og dimensjonering av brannvesenet i kommunen. Beredskapsmessige hensyn, må integreres i den ordinære planleggingen i kommunen.

- Høydeberedskapen i Aurskog-Høland kommune innebærer ikke stigebil/maskinstige i førsteinnsatsen, men kun bærbar stige. Dette vil si at det i førsteinnsatsen kun har høydeberedskap for lave byggverk hvor gesims-/mønehøyde er under 9m.
- I Aurskog-Høland kommune er det forventet en befolkningsvekst i årene som kommer. Befolkningsveksten vil kunne utløse krav til økt beredskapsstyrke.

Høyspentlinjer i luftspenn kan gi begrensninger for brannvesenets innsatsmuligheter med hensyn til bruk av høydemateriell. Det må være en sikkerhetssone på minimum 35m fra oppstillingsplass for lift, stigebil eller lignende til høyspentlinjer. Vi ønsker at dette legges inn i planbestemmelsene.

Det er viktig å vurdere brannsikkerheten ved valg av avfallsløsning for et område. Svært mange påsatte branner starter utendørs i søppeldunker og papircontainere og sprer seg videre til bygninger. Riktig valg av plassering/avfallsløsning kan redusere risikoen for en større bygningsbrann.

Besøk oss på www.nrbr.no

Sykehusveien 10, 1474
Lørenskog
Telefon 67 91 04 00
E-post: post@nrbr.no

Finn vår digitale postlenke på
www.nrbr.no/Kontakt

Ved brann og ulykker, ring 110
Org.nr.: NO 976 634 438

Med tanke på vurdering og fastlegging av hensynssoner viser vi til *St.meld. nr.35 (2008-2009) Brannsikkerhet – Forebygging og brannvesenets redningsoppgaver*, som har viet et eget kapittel til kulturhistoriske verdier, *kap. 5.3 Unngå tap av uerstattelige kulturhistoriske verdier*.

Brann er ansett som en av de største truslene mot vår materielle kulturarv.

Det er et mål at det ikke skal inntreffe branner med tap av uerstattelige kulturhistoriske verdier, (jf. St.meld nr. 35 (2008-2009 Brannsikkerhet). For å sikre kulturverdier vil det ofte være nødvendig med bedre brannsikring enn det som kreves i lovverket. Nyttig informasjon og veiledning om brannsikring av kulturminner finnes på www.riksantikvaren.no

[MICHON Brosjyre NIKU 2024-compressed.pdf \(riksantikvaren.no\)](#)

Også Meld. St. 16 (2023-2024) – Brann- og redningsvesenet, har viet et kapittel til forebygging av fredede og verneverdige bygninger (kapittel 7.1.5).

Brannvesenet ønsker å bli holdt orientert i det videre arbeidet med revisjonen av kommuneplanen og i kommende regulerings- og byggesaker.

Med hilsen

Hilde Bjørkeng

fagleder plan- og byggesak/branningeniør

Dette dokumentet er elektronisk og har derfor ingen håndskrevet signatur

Besøk oss på www.nrbr.no

Sykehusveien 10, 1474
Lørenskog
Telefon 67 91 04 00
E-post: post@nrbr.no

Finn vår digitale postlenke på
www.nrbr.no/Kontakt

Ved brann og ulykker, ring 110
Org.nr.: NO 976 634 438

From: "Daniel Nordholm" <Daniel.Nordholm@arjang.se>
Sent: Thu, 21 Nov 2024 10:35:42 +0100
To: "Cecilie Therese Kinstad" <cecilie.kinstad@ahk.no>
Subject: Årjängs kommuns yttrande uppstart av revidering av kommuneplanens arealdel

Hej,

Årjängs kommun har läst textdel, planstrategi och planprogram samt utvecklingsinriktningskartan.

I detta skede av planeringen har Årjängs kommun inga särskilda synpunkter. I det vidare arbetet ser dock Årjängs kommun med fördel att en kommunikation rörande energiplanering (i synnerhet vindkraftsprojekt) upprättas mellan kommunerna. Det är av stor vikt att vindkraftsprojekt som kan påverka boende och landskapsbild på Norsk sida finns kännedom om även hos Årjängs kommun.

Vidare önskar vi er lycka till med det fortsatta planarbetet!

Med vänlig hälsning

Daniel Nordholm

Kommunarkitekt
Årjängs kommun

Växel +46 (0) 573 141 00

E-post: daniel.nordholm@arjang.se

Webbplats: www.arjang.se

Postadress: Box 906, 672 29 Årjäng

Så här hanterar vi dina personuppgifter

www.arjang.se/GDPR

Direktoratet for mineralforvaltning
med Bergmesteren for Svalbard

Aurskog-Høland kommune
Rådhusveien 3
1940 BJØRKELANGEN

Dato: 28.11.2024
Vår ref: 24/05332-2
Deres ref: 23/04687-19

Uttalelse til varsel om oppstart av kommuneplanens arealdel for Aurskog-Høland kommune

POST- OG BESØKSADRESSE

Ladebekken 50
7066 Trondheim

TELEFON + 47 73 90 46 00

E-POST post@dirmin.no

WEB www.dirmin.no

GIRO 7694.05.05883

SWIFT DNBANOKK

IBAN NO5376940505883

ORG.NR. NO 974 760 282

SVALBARDKONTOR

TELEFON +47 79 02 12 92

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) viser til ovennevnte sak, datert 7. oktober 2024.

DMF er statens fagorgan og sektormyndighet for mineralressurser og mineralvirksomhet. DMF skal bidra til økt verdiskaping gjennom å legge til rette for en langsiktig ressurstilgang basert på en forsvarlig og bærekraftig utvinning og bearbeiding av mineraler. Vi forvalter lov om erverv og utvinning av mineralske ressurser (mineralloven), og har i tillegg som sektormyndighet et særlig ansvar for at mineralressurser blir ivaretatt i saker etter plan- og bygningsloven.

Sentrale mål i mineralforvaltningen er å sikre tilgangen til mineralressursene i framtida og å hindre at viktige forekomster gjøres utilgjengelig av arealbruk som utelukker framtidig utnyttelse.

Om saken

Aurskog-Høland kommune har varslet oppstart av kommuneplanens arealdel. Planprogrammet ble fastsatt i kommunestyret i november 2022.

Uttalelse til planen

I Aurskog-Høland kommune har Norges geologiske undersøkelse (NGU) registrert 83 grus- og pukkforekomster¹ og seks malm- og natursteinforeskomster². Ifølge DMF sitt uttaksregister³ har kommunen seks masseuttak i drift. DMF forventer at planbeskrivelsen omtaler viktige mineralressurser i kommunen og hvordan arealformålet råstoffutvinning skal brukes. I konsekvensvurderingene av ny arealbruk må det innhentes informasjon om forekomster som ikke er verdivurderte kan være viktige.

¹ Grus-, pukk- og steintippdatabasen:

https://aps.ngu.no/pls/oradb/grus_GP_Oppslag_KS.Alle_fkom_komm?p_kommunenr=3226

² Malm-, industrimineral- og natursteindatabasen: https://aps.ngu.no/pls/oradb/minres_Mi_list_fkom_ks.Alle_fkom?p_kommunenr=3226R&p_sprak=N

³ DMFs kartinnsyn: <https://minit.dirmin.no/kart/>

Forvaltningen av mineralske ressurser innebærer at kommunen i arealdelen vurderer hvordan eksisterende og ny arealbruk påvirker tilgang til mineralske forekomster i dag og for kommende generasjoner. De forskjellige typene mineralske ressurser, uttak i masseuttak og gruver, og andre mineralinteresser kan stille ulike krav til hvordan arealdelen skal utformes.

Det er store lokale og regionale forskjeller i tilgang til mineralske ressurser. Behovet for mineralske ressurser kan knyttes til alt fra lokal byggeaktivitet til storskala gruvedrift mot et globalt marked. Det vil være næringsinteresser ved utnyttelsen av mineralske ressurser, både direkte ved det enkelte masseuttak og indirekte ved ulike typer industriell videreforedling av ressursene. Tilgang på byggeråstoffer er avgjørende for å kunne realisere planlagte utbyggingstiltak. Det er viktig at kommunen vurderer om uttak av ressurser lokalt, spesielt byggeråstoffer, sikrer for tilgang til masser i regionen. Aurskog-Høland har ifølge DMFs levetidsanalyse av byggeråstoff i Norge⁴ og ressursregnskap for byggeråstoff⁵ mellom 20 og 50 år gjenstående levetid av både knust fjell og sand og grus. Statistikken inkluderer ikke overskuddsmasser fra bygg- og anleggsvirksomhet.

Arealbruk for masseuttak

DMF har gått igjennom hvordan kjente uttak i vårt uttaksregister³ og konsesjonskart⁶, er avsatt i gjeldende kommuneplan:

- Evenbyåsen er avsatt til råstoffutvinning. Uttaket har ikke konsesjon etter mineralloven.
- Fet Gropa er avsatt til kombinert bebyggelse og anleggsformål – masseuttak og masseuttak. Uttaket har driftskonsesjon etter mineralloven.
- Lortbrua er avsatt til råstoffutvinning. Uttaket har ikke konsesjon etter mineralloven.
- Tangenmoen er avsatt til råstoffutvinning. Uttaket har driftskonsesjon etter mineralloven fra 16.12.2016.
- Tørrmoen er avsatt til råstoffutvinning. Uttaket har driftskonsesjon etter mineralloven fra 17.09.2019.
- Vaktåsveien er avsatt til LNFR. Uttaket er meldepliktig etter mineralloven.

Områder der det skal drives masseuttak i planperioden bør avsettes til *nåværende råstoffutvinning* i plankartet. Områder der det er planlagt masseuttak som ikke er påbegynt, eller områder for utvidelse av eksisterende masseuttak, bør avsettes til *framtidig råstoffutvinning*, og vises i plankartet med ytre grenser for framtidig uttak.

Hensynssoner

Kommunen bør vurdere å benytte hensynssone H590, jf. plan- og bygningsloven §11-8 c)⁷ for områder med registrerte forekomster med mineralske ressurser som kan være aktuelle for framtidig utvinning. Hensikten med en slik hensynssone kan være å sørge for at det ikke foretas utbygging eller tiltak som kan vanskeliggjøre senere utvinning av mineralske ressurser. Kommunen kan også vurdere å benytte hensynssone på arealer

⁴ DMFs levetidsanalyse av byggeråstoff i Norge: <https://dirmin.no/levetidskart>

⁵ DMFs ressursregnskap for byggeråstoff i Akershus: <https://dirmin.no/node/12955>

⁶ DMFs konsesjonskart: <https://dirmin.no/data/konsesjoner>

⁷ Hensynssone mineralressurser: <https://www.regjeringen.no/contentassets/135bf8fa9f264d7b86700a7711863578/no/pdfs/h-2481-b-kommuneplanens-arealdel.pdf> (s. 142 og 143)

omkring eksisterende masseuttak der det ikke er registrert en mineralforekomst, for å unngå konflikt med andre arealinteresser og muliggjøre utvidelse av uttak.

Konsekvensutredning

DMF kan ikke se at planprogrammet beskriver utredningsbehov. Det bør i større grad framgå av planprogrammet hvordan kommunen skal identifisere virkninger av endret arealbruk. Kommunen må identifisere vesentlige virkninger av forslag til endret arealbruk på viktige mineralressurser, jf. forskrift om konsekvensutredninger § 21. I dette arbeidet må *grus- og pukkdatabasen*⁸ og *mineralressursdatabasen*⁹ fra NGU og DMF sitt kartgrunnlag^{3,6} legges til grunn for utredning av arealinnspill. Datasett med forekomstene kan lastes ned fra GeoNorges kartkatalog¹⁰. DMF og NGUs datasett distribueres også som WMS-tjenester, og kan legges direkte inn i kommunens egen kartløsning.

Alle nye områder som kommer i nærheten av, eller i berøring med, mineralske forekomster eller masseuttak, bør vurderes om de gjør ressurser utilgjengelige for framtida. Ved masseuttaksområder bør kommunen også vurdere om endret arealbruk berører potensielle utvidelsesområder for uttaket. Se også DMFs kart med konsesjonsområder i kommunen⁶. Det er viktig at kommunen tar med i vurderingen at ressurser som ikke nødvendigvis er vurdert som viktige i nærmeste planperiode, kan bli viktige i framtida. Dersom kommunen går inn for arealbruk som påvirker områder med ressurser, bør kommunen i tillegg vurdere om det finnes relevante avbøtende tiltak.

Nye arealer som skal avsettes til råstoffutvinning bør begrunnes ut ifra at det er et reelt behov for uttak av ressurser, som ikke kan erstattes på andre måter, for eksempel ved bruk av overskuddsmasser, eller utvidelse av eksisterende uttak. Dersom det blir foreslått å etablere nye masseuttak, bør det følge en begrunnelse i konsekvensutredningen der det vurderes om avsetting av areal for råstoffutvinning er i tråd med Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning¹¹.

Bestemmelser i arealdelen

I utformingen av bestemmelsene til ny arealdel bør kommunen vurdere:

- Videreføre krav om reguleringsplan for etablering og utvidelse av masseuttak i punkt 7.2.7 i gjeldende arealdel for Aurskog-Høland.
- Egne krav for regulering av areal avsatt til råstoffutvinning, for eksempel utredning av landskapsvirkninger, avbøtende tiltak underveis i drift av masseuttak og ønsket etterbruk. Uttaksdybde og -volum må begrunnes hvis dette skal fastsettes i bestemmelsene.
- Et generelt krav til sikring og skjerming av masseuttak. Kommunen må sørge for at det er satt av tilstrekkelig areal for oppføring, vedlikehold og tilsyn med sikrings- og skjermingstiltak.

⁸ Datasett for grus og pukk:

<https://kartkatalog.geonorge.no/metadata/grus-og-pukk/a26e57bc-15bd-46db-8504-6c6ed1e7c501>

⁹ Datasett for mineralressurser: <https://kartkatalog.geonorge.no/metadata/mineralressurser-industrimineral-naturstein-og-metaller/5a887d78-07ef-44c6-8941-cb8017c6328c>

¹⁰ GeoNorges kartkatalog: <https://kartkatalog.geonorge.no/>

¹¹ SPR for klimatilpasning: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2018-09-28-1469>

- Retningslinjer tilknyttet bestemmelser for masseuttak:
 - o Uttak av mineralske ressurser skal skje i henhold til mineralloven. Uttak over 500 m³ er meldepliktig, og uttak over 10 000 m³ krever driftskonsesjon etter mineralloven.
- Krav om massehåndteringsplan for planer eller tiltak som genererer overskuddsmasser

For nærmere informasjon om mineralloven med tilhørende forskrifter, se hjemmesiden vår på www.dirmin.no. Her finner du også vår digitale kartløsning, som er et nyttig verktøy for oppdatert informasjon om mineraluttak, bergrettigheter m.m., supplert med relevante kartdata fra andre etater.

Vennlig hilsen

Dragana Beric Skjøstad
seksjonsleder

Henning Sigstad
rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.
Saksbehandler: Henning Sigstad

Mottakere:

Aurskog-Høland kommune

Rådhusveien 3

1940 BJØRKELANGEN

AURSKOG-HØLAND KOMMUNE
Rådhusveien 3
1940 BJØRKELANGEN

Saksbehandler, innvalgstelefon

Silje Nesland Lunde, 69247555

Aurskog-Høland - Innspill til varslet oppstart av kommuneplanens arealdel 2023 - 2035

Vi viser til deres oversendelse datert 7. oktober 2024 med varslet oppstart av revisjon av kommuneplanens arealdel.

Bakgrunn

Det fremgår av varselet at planarbeidet skal basere seg på mål som er fastsatt i ny samfunnsdel av kommuneplanen, og tilhørende planstrategi. Planprogrammet for kommuneplanens arealdel ble vedtatt i kommunestyret den 18. september 2022.

Kommunen har i dag to gjeldende arealdeler, som skal bli samlet til en. Det er i dag en arealdel for Rømskog 2018-2030 og en for Aurskog-Høland 2018-2028.

Vi ga innspill til varslet oppstart av planarbeid og høring av planprogram i vårt brev datert 28. oktober 2022.

Statsforvalterens rolle

Vi skal bidra til at planer ivaretar nasjonale og vesentlige regionale interesser innen landbruk, klima og miljøvern, folkehelse, barn og unges interesser, samfunnssikkerhet og gravplasser. Statsforvalteren skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer innen våre ansvarsområder blir fulgt opp i kommunale planer. Kommunen er planmyndighet og har ansvaret for at plan- og bygningslovens formelle krav til innhold og planprosess oppfylles i planarbeidet.

Statsforvalterens innspill

Innledningsvis vil vi vise til vårt brev 28. oktober 2022, der vi ga innspill til arbeidet med kommuneplanens arealdel knyttet til flere temaer. Vi har valgt å legge det brevet med denne oversendelsen. I vårt tidligere innspill ba vi kommunen vurdere om planprogrammet vil kunne gi

gode nok rammer for utarbeidelsen av kommuneplanens arealdel. Vi viser til punkt 3.7.2 i departementets veileder for kommuneplanens arealdel med tanke på utarbeidelse av planprogram. Ellers har vi følgende innspill:

Samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging

I de nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging videreføres anbefalingene om å fortette og transformere bebygde områder og at det prioriteres å legge til rette for et utbyggingsmønster som begrenser transportbehovet, gir grunnlag for et godt kollektivtransporttilbud og som gjør sykling og gange trygt og attraktivt. Vi forutsetter at kommunen legger føringene fra *Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging* og *Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus* til grunn i arbeidet med arealdelen.

Vi har derfor en klar forventning til kommunen om å avgrense byggesonen, utvikle kompakte tettsteder og konsentrere framtidig utbygging rundt knutepunkt. Dette for at innbyggernes transport ved daglige gjøremål i størst mulig grad kan skje med kollektivtrafikk, sykkel og gange, og for å ta vare på dyrka jord og verdifulle naturområder. Det er ofte et stort uutnyttet potensial for fortetting med kvalitet, transformasjon av bebygde områder og mulig gjenbruk av eksisterende bygningsmasse.

Spredt boligutbygging bør kun være aktuelt hvor det er lite utbyggingspress, og må begrenses i omfang. Spredt utbygging, herunder spredt fritidsbebyggelse, utfordrer flere aspekter ved bærekraftig arealplanlegging. Kommunens arealplanlegging er svært viktig for å nå målene om reduserte klimagassutslipp. I tillegg til å planlegge for en arealbruk for å redusere transportbehovet og tilrettelegge for gange, sykkel og kollektivtrafikk, er det økt fokus på forvaltningen av karbonrike arealer. Nedbygging av skog, myr og jordbruksareal gir betydelige utslipp av klimagasser.

Vi viser ellers til våre merknader i vårt innspill til samfunnsdelen angående foreslått arealstrategi. Vi mener spredt boligutbygging bør begrenses i omfang ut fra nasjonale og regionale føringer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging. Vi ber kommunen om å klargjøre tydeligere en vekstfordeling som er i tråd med statlige og regionale føringer. Videre anbefaler vi at kommunen strammer inn mulighetsrommet for spredt boligutbygging. Vi mener det bør gå klart frem at det skal prioriteres utbygging av boliger gjennom fortetting, transformasjon og i tilknytning til eksisterende tettsteder, fremfor spredt utbygging. Vi forutsetter at arealdelen vil tydelig vise at kommunen legger opp til en areal- og samfunnsutvikling i tråd med vekstfordelingsprinsippene.

Samfunnssikkerhet

I henhold til rundskriv [H-5/18 Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling](#) skal hensynet til samfunnssikkerhet være førende for arbeidet med kommuneplanens arealdel. Det skal utarbeides en egen risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) etter krav i plan- og bygningsloven (pbl.) § 4-3. Formålet med ROS-analysen er å vise alle risiko- og sårbarhetsforhold som har betydning for om arealet er egnet til utbygging, og eventuelle endringer i slike forhold som følge av planlagt utbygging.

ROS-analysen på kommuneplannivå skal være en overordnet kartlegging av sårbarheter og farer ved arealet som er tenkt for utbygging, og funn skal videre vurderes og ivaretas på reguleringsplannivå. ROS-analysen skal basere seg på oppdatert kunnskap. Det er viktig å huske at ROS-analysen som følger kommuneplanens arealdel skal være førende for videre planarbeid i kommunen. Ved identifiserte sårbarhetsforhold skal det gjøres tiltak i planen. Dette kan gjennomføres ved planleggingsvirkemidler som arealdisponering, hensynssoner og planbestemmelser.

Kommunen må også ta stilling til hvorvidt klimaendringene kan øke farene, sårbarheten og arealbruken med utgangspunkt i dagens og framtidens klimasituasjon. I tillegg anbefaler vi at kommuner som har eller planlegger for storulykkevirkksomheter ivareta samfunnssikkerheten med hensynssoner med tilhørende bestemmelser. Eller alternativt med en generell bestemmelse.

Kravet til ROS-analyse er uavhengig av krav til konsekvensutredning (KU) i pbl. § 4-2. Det er viktig å se sammenhengen mellom ROS-analysen og KU. Funn fra ROS-analysen bør derfor innarbeides i KU under temaene "ulykke og beredskap", samt "virkninger som følge av klimaendringer, herunder risiko ved havnivåstigning, stormflo, flom og skred". ROS-analysen skal kunne kvalitetssikres og etterprøves ved behov. Derfor skal metoden som er brukt i utarbeidelse av ROS-analysen beskrives, i tillegg til at referanser skal oppgis. Vi anbefaler Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap sin [veileder Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging \(2017\)](#).

Vi ønsker også å informere om at en ren sjekkliste uten beskrivelser og vurderinger ikke er å anse som en ROS-analyse. ROS-analysen skal inneholde vurderinger av farer og sårbarheter i arealene og hvordan utbygging vil påvirke dette.

Vi oppfordrer beredskapsansvarlig i kommunen om å koble seg tett på arbeidet med areal- og samfunnsplanleggingen. Beredskapsansvarlig bør involveres i utarbeidelsen og/eller kvalitetssikringen av ROS-analyser til utbyggingsplaner til kommuneplanens arealdel.

For å hjelpe Aurskog-Høland i arbeidet med samfunnssikkerhet tilbyr vi et oppstartsmøte. Dette må kommunen selv ta initiativ til, og vil foregå digitalt. Oppstartsmøtet vil kunne bidra til overordnede avklaringer, men vil ikke ta for seg spesifikke arealer i kommunen. Vi forutsetter at kommunen sikrer et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. I den forbindelse viser vi til vårt tidligere innspill der vi viste til relevant veiledningsmaterieil.

Landbruk

Aurskog-Høland bør legge gjeldende statlige og regionale føringer til grunn for arbeidet med kommuneplanens arealdel. Nasjonale føringer for jordvern og matberedskap er vesentlig skjerpet ved Stortingets vedtak av *Oppdatert nasjonal jordvernstrategi i 2023*. Jordvernstrategien har nå mål om at årlig omdisponering av dyrka jord skal begrenses til under 2 000 dekar pr. år på landsbasis. Stortinget har i 2024 vedtatt nasjonale mål for økt bærekraftig selvforsyning og matberedskap, jf. Meld. St. 11 (2023–2024) *Strategi for auka sjølvforsyning av jordbruksvarer og plan for opptrapping av inntektsmoglegheitene i jordbruket*. Føringer for jordvern og landskap er også forankret i *Nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging, plan- og bygningsloven § 3-1 og jordloven*.

Nye nasjonale føringer for jordvern og matberedskap innebærer stor innstramming sammenlignet med tidligere jordvern- og matproduksjonsmål. Det er svært viktig at Aurskog-Høland fortsetter å være restriktive med å legge inn nye byggeområder på dyrka og dyrkbar jord, sammenhengende landbruksområder med kulturlandskap og skog/natur. Det er viktig at kommunen vurderer alternativer, fortetting og transformasjon av eksisterende byggesone og effektiv utnyttelse av byggeområder. Det bør alltid utredes hvordan tap av dyrka og dyrkbar jord kan unngås og reduseres.

Aurskog-Høland har betydelig dyrka og dyrkbar jord avsatt til ulike byggeformål i kommuneplan og reguleringsplaner. Det er derfor svært positivt at kommunen legger opp til en kartlegging av tidligere avsatte byggeområder som berører dyrka og dyrkbar jord. Vi oppfordrer kommunen til å legge

gjeldende nasjonale jordvernføringer til grunn, og tilbakeføre byggeområder på dyrka og dyrkbar jord til LNF-formål. Vi viser også til brevet 29. januar 2024 [Matjord og arealplanlegging i kommunene](#) fra Landbruks- og matdepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet. Vi minner om at jordvern må vektlegges som nasjonalt viktig hensyn ved avveining av ulike samfunnshensyn. Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord må først og fremst unngås. I de tilfeller tap av dyrka og dyrkbar jord ikke er til å unngå, er det viktig at dere fortsetter å bevare jordressursene fra arealet som går tapt til videre matproduksjon – og setter krav til avbøtende og kompenserende tiltak.

Aurskog-Høland kommune har fått innvilget tilskudd til utarbeiding av en kommunal jordvernstrategi. Vi oppfordrer kommunen til å legge jordvernstrategien til grunn for kommende arealplaner og vurdere en *nullvisjon for tap av dyrka jord*, slik flere andre kommuner har vedtatt.

Naturmangfold

I planprogrammet står det at forvaltning av natur og naturressurser og tap av naturmangfold vil være et viktig punkt i arealstrategien. Regjeringen har nylig lagt frem norsk handlingsplan for naturmangfold i mld.st 35 (2023-2024) *Bærekraftig bruk og bevaring av natur*. Ved fremleggelsen understreket både klima- og miljøministeren og landbruksministeren at det er kommunen som har lokalkunnskapen og de beste forutsetningene for å forvalte arealene på en bærekraftig måte. Handlingsplanen er ikke behandlet i Stortinget ennå, men vi legger til grunn at prinsippet om at kommunen har hovedansvaret for bærekraftig arealbruk ligger fast.

Aurskog-Høland har deltatt i utarbeidelsen av interkommunal naturmangfoldplan for kommunene langs Haldenvassdraget, fått utarbeidet en egen rapport over kartleggingsstatus, de har søkt om og fått støtte til gjennomgang av naturmangfold-hensyn i eldre planer og de har knyttet seg til FoU-prosjektet *Areal- og naturregnskap for kommunal planlegging*. Med dette som bakteppe forventer vi at hensyn til naturmangfold vil stå sentralt i arbeidet med den nye arealplanen, og at arealtiltakene i den interkommunale naturmangfoldplanen vil bli innarbeidet i kommuneplanen. Planprogrammet avsnitt 3.1 om miljømessig bærekraft lister opp et sett «viktige punkter» som i sum tilsier at planarbeidet vil kunne oppfylle denne forventningen. Nedenfor gir vi utfyllende kommentar til noen forhold som særlig berører punktene om «Økosystemer, som torvmyrene» og «Forvaltning av natur og naturressurser, herunder miljøkonsekvenser, tap av naturmangfold og masseforvaltning»

Overnevnte rapport over kartleggingsstatus tilsier at det er vesentlige kunnskapshull knyttet til de større skogområdene og at det er kartlagt færre forekomster av dammer enn forventet i kommunen. For eventuelle tiltak som berører slike områder kan det da være nødvendig å vektlegge «føre-var-prinsippet».

Bærekraftig bruk forutsetter at naturen tas vare på, ikke bare i form av verdifulle naturtypeforekomster, men også i form av sammenhengende landskap. Gjennom det ovennevnte FoU-prosjektet får kommunen tilgang til kartanalyser over arealbruksintensitet som synliggjør hvilke områder som er lite berørt av inngrep og som bør bevares som dette. Som en stor utmarkskommune må Aurskog-Høland ta et særlig ansvar for økosystemer knyttet til skog, myr og våtmark. For å sikre funksjonelle økologiske nettverk over større områder må disse verdiene også i sammenheng med og vurderes ut over kommunegrensene. For Aurskog-Hølands del gjelder dette da spesielt det økologiske nettverket gjennom skoglandskapet som strekker seg over Rømskog, Setskog og inn i Innlandet og Värmland, og landskapsregionen syd for Aursmoen som binder sammen det såkalte Fjella-landskapet i Østfold og skogområder i Lillestrøm kommune.

Naturens evne til å dempe flommer er en viktig økosystemtjeneste. Det er kjente utfordringer med nedbørsflommer i kommunen. Å sørge for å opprettholde og styrke utmarkas evne til å holde på vannet, vil være vinn-vinn for naturmangfold, vannkvalitet, landbruksinteresser og samfunnssikkerhet. Restaurering av forringet natur kan aldri fullt ut kompensere for annet naturtap. Restaurering er kostbart, forutsetter ofte vedvarende innsats over lang tid og fremtidssikring av arealet i form av varig rådighetsbegrensing. Samtidig regner vi med at det er myr- og våtmarksområder i Aurskog-Høland som det vil være interessant å vurdere for restaurering, og at dette er et tema som kan være interessant å utrede i sammenheng med kommuneplanen.

Naturmangfold knyttet til vassdrag

Aurskog-Høland har viktige naturverdier knyttet til vann. Det er bestander av verdifulle arter, for eksempel edelkreps, elvemusling og amfibier inkludert storsalamander. Det er også flere viktige naturtyper knyttet til vann. Hensynet til naturmangfold, også knyttet til vann og vassdrag, må derfor være et sentralt tema i arbeidet med arealdelen. Vi ber om at verdifulle leveområder for naturmangfold i vann med tiliggende arealer i tilstrekkelig grad sikres mot uheldige inngrep gjennom arealformål, bestemmelser og hensynssoner.

Gjennom arealdelen må kommunen sikre en tilstrekkelig og mest mulig sammenhengende grøntstruktur langs vann og vassdrag. Byggeforbudssonene langs vassdrag skal fastsettes ut fra en differensiert forvaltning som tar utgangspunkt i vassdragsverdier, brukerinteresser og arealbruk. Bredden på sonene må vurderes konkret ut fra vassdragets karakter, interesser som skal ivaretas og hvilke forhold som forbyr. Store deler av kommunen omfattes av rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag som en del av verneplan for Haldenvassdraget (Tista). Her skal det legges særlig vekt på å unngå inngrep som reduserer verdien for landskapsbilde, naturvern, friluftsliv, vilt, fisk, kulturminne og kulturmiljø.

Videre er det viktig å ivareta kantvegetasjonen langs vassdragene. Kantvegetasjonen bidrar til å begrense avrenning av næringssalter, redusere fare for elveerosjon og ivareta naturmangfold i og langs vassdragene. Vi viser til *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et attraktivt friluftsliv* som også omfatter områder som ikke ligger direkte til kysten. Tiltaksplanen har klare forventninger om reduksjon av tilførsler av næringsstoffer til Oslofjorden og presiserer viktigheten av gode vegetasjonssoner langs vassdrag. Langs vassdrag med årssikker vannføring skal det opprettholdes kantvegetasjon, jf. vannressursloven § 11, og ved eventuell fjerning av vegetasjon i kantsoner skal Statsforvalteren vurdere om det kreves en tillatelse. Kommunen har mulighet til å gi bestemmelser for å sikre eller opprettholde kantvegetasjon langs vassdrag utover minimumskravene i vannressursloven, blant annet ved å fastsette minimumsbredde på kantvegetasjon.

Kommunedelplanen for naturmangfold vil være et godt og viktig grunnlag for kommunenes videre arbeid og prioriteringer for å ivareta naturmangfold knyttet til vassdrag. Vi ser også positivt på at kommunen skal gå gjennom eldre, vedtatte arealplaner for vurdering av eventuelle behov for endringer ut fra dagens kunnskap om naturmangfold.

Dersom det i arbeidet med arealplanen dukker opp spørsmål der kommunen ønsker nærmere veiledning om, vil vi peke på muligheten til å ta opp problemstillinger gjennom regionalt planforum.

Vannforvaltning

Kommuneplanleggingen må omfatte en helhetlig vurdering og behandling av vannressursene med hensyn til miljøtilstand, naturmangfold og brukerinteresser. *Forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften)* må legges til grunn for arbeidet med arealdelen. Vannforskriften

er fulgt opp gjennom regionale vannforvaltningsplaner. Vannforskriften § 4 om miljømål fastsetter at tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand.

Om lag en tredel av vannforekomstene i Aurskog-Høland oppnår ikke miljømålene etter vannforskriften og den regionale planen. Vi viser til at kommunens arealplanlegging er svært viktig for å nå målet om god tilstand i norsk vann. Kommuneplanens arealdel skal hindre arealbruk og tiltak som fører til miljøtilstanden blir forringet eller gjør det vanskeligere å nå miljømålene.

Vannmiljø må derfor være et sentralt tema i arbeidet med arealdelen, noe vi også presiserte i vårt tidligere innspill til planprogrammet. I det fastsatte planprogrammet nevnes vannforsyning/-kvalitet, herunder renere vassdrag, som et viktig punkt i arbeidet med arealstrategien. Kommunen må i tilstrekkelig grad utrede konsekvensene for vannmiljø, og planarbeidet må ta nødvendige hensyn til vannmiljøet og de miljømålene som er fastsatt. Dette innebærer blant annet at miljøtilstand etter vannforskriften skal beskrives og at effekter av planlagte tiltak og aktiviteter vurderes og sees i sammenheng med miljømålene. Utredningene skal tilpasses plannivået. Vi viser også til planretningslinjer til regional vannforvaltningsplan der det står at vannmiljø og vedtatte miljømål skal vurderes og hensyntas i planarbeid som kan påvirke vann.

Vi anbefaler at kommunen innarbeider overordnede føringer/bestemmelser i arealdelen om at videre plan- og byggesaksarbeid skal redegjøre for hvordan nye tiltak og inngrep kan påvirke miljøtilstanden til en vannforekomst, og at dette må veies opp mot miljømålet til vannforekomsten.

Avløp

Klimaendringer, arealendringer og befolkningsvekst øker belastningen på kritisk infrastruktur, blant annet avløp. Flere vannforekomster i Aurskog-Høland er i dag påvirket av avløpsvann. I vår tidligere uttalelse til forslag til planprogram pekte vi på at avløp må være tema i arbeidet med kommuneplanen, men vi kan ikke se at dette er tydeliggjort i vedtatt planprogram.

Vi vil derfor igjen presisere at kommuneplanen må legge vekt på å ivareta avløp som kritisk infrastruktur. Arealplanlegging må sees i sammenheng med avløpsinfrastrukturens kvalitet og kapasitet samt eventuelle behov for tiltak. Avløpsinfrastruktur og framtidige behov for avløpsrensing må være utredningstema i vurderingen av eksisterende og nye utbyggingsområder.

Det er viktig at kommunen skaffer oversikt over tettbebyggelser slik dette er definert i forurensningsforskriften § 11-3 bokstav k. Kommunen skal som en del av den årlige vurderingen, vurdere om etablert behandlingsskapasitet for kommunalt avløpsvann står i forhold til beregnet potensielt utslipp fra tettbebyggelsen/kommunens del av tettbebyggelsen og med vedtatte planer om utbygging.

Ifølge egenkontrollrapporteringen for 2023 hadde Bjørkelangen renseanlegg en maksukebelastning på ca. 17 000 BOF5 pe i 2023. Dette er rundt det dobbelte av hva belastningen ble rapportert å være i 2022. Videre er det et brudd på pe-rammen i tillatelsen på 10 000 BOF5 pe. Vannforekomsten 001-330-L Bjørkelangen er resipient for utslipp fra dette renseanlegget. Innsjøen er i dag i dårlig økologisk tilstand ut fra kvalitetselementene planteplankton, fosfor og nitrogen. Miljømålet er god økologisk tilstand. Hovedregelen er at miljømålene som følger av vannforskriften, skal oppfylles. Vannforskriften tillater i utgangspunktet ikke nye inngrep eller ny aktivitet som kan forringe eller gjøre det vanskeligere å oppnå miljømålene.

Nye tilkoblinger til Bjørkelangen sentralrenseanlegg vil være i strid med vannforskriftens miljømål dersom dette fører til økte utslipp som påvirker kvalitetselementer som ligger til grunn for vannforekomstens dårlige miljøtilstand. Vi presiserer at kommunen har et selvstendig ansvar innenfor sine myndighetsområder for ikke å fatte vedtak i strid med vannforskriften. Dette inkluderer vedtak etter plan- og bygningsloven som kan gjøre det vanskeligere å oppnå miljømålene i vannforskriften.

I den forbindelse vil rekkefølgekrav være et viktig virkemiddel. Det er viktig at planen fastsetter rekkefølgebestemmelser som sikrer at det før tilknytning må kunne dokumenteres at avløpsanlegg driftes iht. tillatelse og forurensningsregelverket for øvrig, samt at det har kapasitet til å kunne motta den forventede mengden avløpsvann fra den foreslåtte utbyggingen. I den forbindelse viser vi til vårt brev til kommunene datert 30. januar 2024. Her varslet vi en innskjerpning av vår innsigelsespraksis i plansaker der kommunene vil legge opp til nye utbygginger i områder med utilfredsstillende renseløsninger for avløpsvann. Vi oppfordret kommunene sterkt til å innarbeide rekkefølgebestemmelser som sikrer avløp som kritisk infrastruktur dersom det legges opp til slik utbygging. Brevet ligger på [våre nettsider](#).

Barn og unge

Hensyn til barn og unge er forankret i FNs bærekraftsmål, som skal utgjøre grunnlaget for regional og kommunal planlegging i Norge. Regjeringen forventer at kommunene legger til rette for trygge skoleveier og aktivitetsvennlige nærmiljøer med varierte tilbud for lek og opphold for ulike aldersgrupper, jf. *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027*.

Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen (1995) må legges til grunn for planarbeidet. Vi viser spesielt til punkt 5b om tilstrekkelige lekearealer for barn i alle aldre. Dette må sikres fulgt opp gjennom krav i bestemmelser og må være tema i konsekvensutredningen av de ulike arealinnspillene. Vi viser i denne sammenhengen også til Miljøverndepartementets rundskriv T-2/08 [Om barn og planlegging](#) og Kommunal- og moderniseringsdepartementets [veileder Barn og unge i plan og byggesak](#).

Universell utforming og boligsosiale hensyn

Vi forventer at hensynet til universell utforming blir vektlagt i planarbeidet. Dette er forhold som det må redegjøres for i planforslaget og som bør sikres fulgt opp gjennom egne planbestemmelser. Det er viktig at planlegging tar tilstrekkelig hensyn til den delen av befolkningen som har lav mobilitet. Dette innebærer korte avstander mellom bolig og arbeid og andre daglige gjøremål. Arealdisponering, lokalisering og detaljutforming er eksempler på virkemidler som kan støtte opp om best mulig kvalitet og universell utforming av områder og bebyggelse i planleggingen. I veilederen [Universell utforming i planlegging](#) gis det flere eksempler på hvordan dette kan bli ivare tatt i kommuneplanens arealdel.

Vi er opptatt av at boligsosiale hensyn ivaretas i kommunens samfunns- og arealplanlegging. Det boligsosiale arbeidet bør ses i sammenheng med den generelle boligpolitikken og tettstedsutviklingen. Det bør tilrettelegges for variert boligsammensetning i kommunen. Vi oppfordrer til samhandling på tvers av sektorer. Samhandling på områder som helhetlig planarbeid, boligutvikling og boligsosialt arbeid kan gi et bedre boligtilbud for vanskeligstilte.

Kommunen må i sin planlegging se nærmere på hvordan de skal møte demografiendringer, og hvordan dette skal ivaretas i areal- og boligplanlegging. Det må sikres en tilstrekkelig og variert boligbygging, med et tilbud for tilrettelagte boliger for eldre og personer med nedsatt

funksjonsevne. På [ressursnettstedet til Husbanken](#) gis det eksempler på hvordan kommunen kan følge opp dette. I forbindelse med planarbeidet er det viktig å sikre innbygger- og brukerinvolvering slik at man sikrer et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. Vi forutsetter at kommunens ulike brukerråd blir involvert, slik som eldrerådet, ungdomsrådet og rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Støy

Vi viser til kapittel 3.1 i støyretningslinje T-1442/2021 og forutsetter at disse føringene følges opp kommuneplanarbeidet. Vi viser spesielt til retningslinjens punkt 3.1.1-3.1.5 som skal benyttes på dette plannivået. Vi viser også til [Miljødirektoratets veileder om behandling av støy i arealplanlegging \(M-2061\)](#). Vi forutsetter at det utarbeides et støysonekart til planen, hvor soneinndelingen mellom gule og røde støysoner fra tabell 1 i T-1442 vises. Dette kartet vil være retningsgivende for den videre saksbehandlingen når det gjelder utbygging av støyfølsom bebyggelse, og til føringene gitt i bestemmelsene. Utvikling av boligområder og andre støyfølsomme bruksformål i kommunen må sees i sammenheng med industri, avfalls- og anleggsvirksomhet, samt motor- og skytebaner for å unngå mulig konflikter i forhold til støy.

Konsekvensutredning

Mulighetene for å finne de beste løsningene og unngå vesentlige negative virkninger for miljø og samfunn er størst på overordnet plannivå. Konsekvensutredninger på overordnet plannivå skal være gode nok til å beslutte om et areal bør avsettes til et bestemt formål, eventuelt på hvilke vilkår. Videre må det fremgå en vurdering av virkningene av planforslagets samlede arealbruksendringer, hvor planforslagets enkeltområder sees i sammenheng.

Vi minner om at det er krav om konsekvensutredning av bestemmelsene dersom ny arealdel innebærer endring i planbestemmelser som kan endre tiltakenes virkning på miljø eller samfunn. Det kan for eksempel gjelde der endringer i planbestemmelsene for et område legger opp til vesentlig høyere utnyttelse, endrer kriterier for utbyggingens plassering, eller på en annen måte vesentlig endrer rammer for utforming eller funksjonskrav for bebyggelse innenfor et område. Dersom det eksempelvis gjøres vesentlige endringer knyttet til LNF-spredd må dette utredes. Vi viser i den forbindelse til veilederen [Planlegging for spredt bolig-, fritids- og næringsbebyggelse i landbruks-, natur-, friluft- og reindriftsområder](#).

Følgende statlige planretningslinjer ser ut til å være relevante føring for planarbeidet:

- Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (2018).
- Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (2014).
- Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen (1995).
- Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag (1994).

Ellers viser vi til [Statsforvalterens forventninger til kommunal arealplanlegging for 2024](#) og til [overordnede føring for kommunal planlegging innenfor Statsforvalterens ansvarsområde](#). For kommunens samfunnsplanlegging viser vi også til [Statsforvalterens forventningsbrev for 2024](#). Vi anbefaler nettsidene www.planlegging.no og [Miljøstatus](#).

Vi vil komme tilbake til saken når planen er på offentlig ettersyn, og vurdere om de nasjonale og regionale hensynene er fulgt opp.

Før planforslaget legges ut til offentlig ettersyn anbefaler vi at forslaget blir lagt frem i regionalt planforum.

Vi ønsker kommunen lykke til med planarbeidet.

Med hilsen

Torgeir Fagersand
seniorrådgiver
Klima- og miljøvernavdelingen

Silje Nesland Lunde
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Medsaksbehandlere:

Lise Økland (vannmiljø og forurensning)

Torbjørn Raugstad (Avløp)

Karsten Butenschøn (naturforvaltning)

Celine Iversen (Samfunnssikkerhet- og beredskapsstaben)

Trygve Westrum Solem (Landbruksavdelingen)

Vedlegg:

- 1 Aurskog-Høland - Innspill til varslet oppstart av planarbeid og uttalelse til høring av planprogram for kommuneplanen 2023 - 2035 (arealdelen og samfunnsdelen)

Kopi til:

Akershus fylkeskommune

Postboks 1200 Sentrum

0107

OSLO

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Vår dato:

28.10.2022

Vår ref:

2022/26847

Deres dato:

07.09.2022

Deres ref:

2022/02508

Aurskog-Høland kommune
Rådhusveien 3
1940 BJØRKELANGEN

Saksbehandler, innvalgstelefon

Katrine Kammerud, 32266627

Aurskog-Høland - Innspill til varslet oppstart av planarbeid og uttalelse til høring av planprogram for kommuneplanen 2023-2035 (arealdelen og samfunnsdelen)

Vi viser til brev datert 7. september 2022 med høring av planprogram for kommuneplanen i Aurskog-Høland kommune 2023-2035. Vi oppfatter også denne oversendelsen som et varsel om oppstart av planarbeid for både kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Vi legger til grunn at dette planarbeidet skal erstatte samfunnsdel og arealdel for tidligere Rømskog kommune.

Bakgrunn

Det fremgår av planprogrammet at kommuneplanens samfunnsdel skal utarbeides først, og at kommuneplanens arealdel skal bygge på strategier og føringer som legges i prosessen med samfunnsdelen. Planprogrammet tar utgangspunkt i FNs bærekraftsmål, kommunens visjon, verdier, mål og satsingsområder. *Ti råd fra barn og unge i Aurskog-Høland* og innspill fra politisk workshop om kunnskapsgrunnlaget og kommuneplanarbeidet gjennomført 22. august 2022 er også vektlagt.

Hovedutfordringer for kommuneplanperioden beskrives som:

- Miljø og klima
- Infrastruktur, tettstedsutvikling og bomiljø
- Næring og arbeidsplasser
- Oppvekst
- Gode levekår og sosial ulikhet

Statsforvalterens rolle

Vi skal bidra til at planer ivaretar nasjonale og vesentlige regionale interesser innen landbruk, klima og miljøvern, folkehelse, barn og unges interesser, samfunnssikkerhet og gravplasser. Statsforvalteren skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer innen våre ansvarsområder blir fulgt opp i kommunale planer. Kommunen er planmyndighet og har ansvaret for at plan- og bygningslovens formelle krav til innhold og planprosess oppfylles i planarbeidet.

Vurdering

Planarbeid

Det opplyses at kommuneplanens samfunnsdel skal utarbeides først, med en arealstrategi som fastsetter prinsippene for kommuneplanens arealforvaltning. Denne skal da legge føringer for arealdelen. Vi anser dette som positivt. Vi er likevel skeptiske til om planprogrammet gir gode nok rammer og føringer for det videre arbeidet med arealdelen. Vi anbefaler at det vedtas noen kriterier for å sile arealinnspill. Det vil være ressursbesparende å redusere antallet innspill som blir konsekvensutredet. Forslag som ikke er i tråd med overordna strategier for den videre utviklingen, for eksempel innspill som kan komme i konflikt med dyrka mark eller viktige natur- og friluftsområder, kan dermed forkastes på et tidlig stadium. Disse silingskriteriene bør også omfatte strategier for ønsket utvikling med hensyn til boliger, fritidsboliger, næring etc. Ved å ta inn slike silingskriterier i planprogrammet, vil også eventuelle omkamper om arealinnspill kunne reduseres i en senere fase i kommuneplanarbeidet. Vi viser til Kommunal- og distriktsdepartementet sin [veileder for kommuneplanens arealdel](#) for mer informasjon.

Vi ber kommunen vurdere om planprogrammet gir gode nok rammer for utarbeidelse av arealdelen til kommuneplanen, eller om det bør vurderes nytt oppstartsvarsel og planprogram når arbeidet med arealdelen igangsettes i 2024. Vi viser til punkt 3.7.2 i departementets veileder for kommuneplanens arealdel med tanke på utarbeidelse av planprogram.

Konsekvensutredninger

Mulighetene for å finne de beste løsningene og unngå vesentlige negative virkninger for miljø og samfunn er størst på overordnet plannivå. Konsekvensutredninger på overordnet plannivå skal være gode nok til å beslutte om et areal bør avsettes til et bestemt formål, eventuelt på hvilke vilkår. Derfor er det viktig at planprogrammet stiller de riktige kravene til utredning. Vi savner en redegjørelse av dette i planprogrammet. Vi vil anbefale Miljødirektoratets digitale veileder M-1941 [Konsekvensutredninger for klima og miljø](#), som skal benyttes for utredning av tema innenfor klima og miljø. Vi viser også til at det skal benyttes anerkjent metodikk på de fagtema der denne finnes, jf. veilederen. Vi viser også til Kommunal- og moderniseringsdepartementets [Veileder om konsekvensutredning for planer etter plan- og bygningsloven fra 2020](#).

Samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging

Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus legger en rekke føringer for arealutviklingen i regionen. Et av planens hovedmål er at utbyggingsmønsteret skal være arealeffektivt og basert på prinsipper om flerkjernet utvikling og bevaring av overordnet grønnstruktur. I planen defineres et utvalg steder som prioriterte vekstområder. Det er knyttet egne retningslinjer til de forskjellige vekstområdene. Planens hovedgrep er å konsentrere hoveddelen av regionens vekst i boliger og arbeidsplasser til de prioriterte vekstområdene. Dette skal oppnås ved at det forventes at kommunene legger til rette for at 80 % av bolig- og arbeidsplassveksten i kommunen skjer innenfor prioriterte vekstområder.

Bjørkelangen er definert som et prioritert tettsted i den regionale planen. Det forventes at kommunene etablerer et dimensjoneringsgrunnlag for bolig- og arbeidsplassvekst i de prioriterte vekstområdene. Det skal legges til rette for at minimum 80 % av bolig- og arbeidsplassveksten i kommunen skjer innenfor prioriterte vekstområder. Her er det også størst potensial for å utvikle et bredt tilbud av handel, service og andre funksjoner som gjør at befolkningen kan gå og sykle til daglige gjøremål, lokale arbeidsplasser og fritidsaktiviteter. Vi legger til grunn at store deler av veksten og behov for nye arealer til utbygging blir styrt til Bjørkelangen. Vi forventer at disse føringene blir fulgt opp i utarbeidelsen av kommuneplanen. Det bør i den forbindelse tas en gjennomgang av vedtatt arealbruk, slik at avsatte områder til utbygging som ikke er i tråd med disse føringene blir tatt ut av arealdelen og at nye arealer bygger opp under ønsket arealutvikling.

En mer konsentrert utvikling i de prioriterte vekstområdene innebærer lavere befolkningsvekst andre steder, likevel er mindre tettsteder med stabile og gode nærmiljø en positiv ressurs for regionen. I denne regionale planen åpnes det for vedlikeholdsvekst utenfor prioriterte vekstområder, men dette bør skje innenfor allerede etablerte byggeområder, og det bør også her legges til rette for en utvikling som bygger opp under kollektivtransport og bruk av sykkel og gange, i tråd med punk R4.

Vi mener det er viktig å utrede hvilke muligheter og tomtereserver som ligger innenfor de arealene som er avsatt til utbygging, samt å tilrettelegge for en høy arealutnyttelse i tråd med nasjonale og regionale føringer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging. Vi anbefaler at det utarbeides et arealregnskap som en del av planarbeidet. Vi legger til grunn at behov for nye arealer til for eksempel bolig blir begrunnet ut fra et reelt behov med utgangspunkt i forventet vekst i perioden sett opp mot kapasiteten i gjeldende planer. Nye arealer til for eksempel bolig bør bli begrunnet ut fra et reelt behov med utgangspunkt i forventet vekst i perioden sett opp mot kapasiteten i gjeldende planer. Eventuelle tidligere avsatte byggeområder som er i strid med nye nasjonale og regionale føringer, bør vurderes endret tilbake til LNF-formål.

Parkering

I nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging og i regionale planer skisseres et sett med planprinsipper som skal fremme en bærekraftig utvikling. I hovedsak må kommunens utbyggingsmønster styres mot utvikling av kompakte tettsteder, slik at arealforbruk og transportbehov reduseres og grunnlaget for kollektivtransport, sykkel og gange styrkes.

En restriktiv parkeringspolitikk er et av de viktigste virkemidlene for å påvirke reisemiddelvalg og redusere bilandelen i tråd med nullvekstmålet. All erfaring tilsier at parkeringskapasitet påvirker reisemiddelvalg.

Spredt boligutbygging

Kommunen har i dag store områder for spredt boligbygging i kommuneplanens arealdel utenfor tettstedene. I utgangspunktet mener vi spredt boligutbygging bør begrenses i omfang ut fra nasjonale og regionale føringer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging. Gjeldende kommuneplan åpner opp for at det kan fradeles 15 boliger i året. I lys av føringene i den regionale planen bør kommunen ta ut områder med LNF-spredt og redusere antall boliger som tillates fradelt per år. Vi ber om at kommunen foretar en gjennomgang av områdene og bestemmelsene for LNF-spredt. Vi vil minne om at Aurskog-Høland i dag har en av de mest liberale bestemmelsene i Akershus når det gjelder spredt boligbygging, og vi anbefaler en innstramming av dagens bestemmelser.

Samarbeid for å nå velferdspolitiske mål og utfordringer

Det kommer frem i høringsdokumentet at kommunen legger FNs bærekraftsmål til grunn i sitt planarbeid. Dette mener vi er positivt. Kommunen viser blant annet til bærekraftsmål nr. 17, når de henviser til et av sine satsingsområder; begeistret fellesskap. Bærekraftsmål nr. 17, om samarbeid for å nå målene, peker på behovet for samhandling. Vår vurdering er at strategidokumentet med fordel kan tydeliggjøre strukturer som muliggjør samhandling og samarbeid på tvers av sektorer og fagmiljøer. Samarbeid på tvers er vanskelig i praksis. For å lykkes er det hensiktsmessig med samhandlingsstrukturer som gjenfinnes i planstrategi og øvrige planer.

Forankringen bør sikres politisk og administrativt på høyt nivå. For å løse levekårsutfordringer i tråd med bærekraftsmål 17 er det en forutsetning å samle kommunen på tvers av sektorer, organisasjoner og fagmiljø for å utvikle en felles forståelse og retning i det forebyggende og helsefremmende arbeidet. Vi viser til Regjeringens *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023* kapittel 4 *Byer og tettsteder der det er godt å bo og leve*. Her beskriver regjeringen hvordan de forventer at kommunene ivaretar folkehelsehensyn i planleggingen. Nasjonale forventninger kan muligens synliggjøres bedre gjennom tverrsektorielle og helhetlige sammenhenger, og knyttes opp mot konkrete utfordringer i Aurskog-Høland kommune gjennom samfunnsdelen og relevante fag -, tema- og handlingsplaner. Det er vårt syn at et godt arbeid med barn og unges rettsvern slik dette følger av barnekonvensjonen og konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) vil bidra til å nå målene for sosial bærekraft og folkehelsearbeid i Aurskog-Høland. Vår vurdering er derfor at det er viktig å legge barnekonvensjonen og CRPD til grunn for planarbeidet som dreier seg om barn, unge og voksne og at det er tilsvarende viktig at reformen «Leve hele livet» legges til grunn for tverrsektoriell planlegging for et aldersvennlig samfunn. Grenseflatene mellom velferdsstatens tjenester og etater representerer en glippson. Bedre forbindelser i grenseflatene er avgjørende for å lykkes i innsatsen for å forebygge sosial ekskludering og utenforskap. Vi savner imidlertid en tydeliggjøring av hvordan kommunen skal jobbe for å fremme helhetlig perspektiv, herunder tverrfaglighet og samhandling på tvers av fagområder, forvaltningsnivå og interesser. Bærekraftshensyn og nasjonale føringer forutsetter tverrsektoriell planlegging for å ivareta forhold for både barn- og unge og eldre.

Medvirkning, samordning og samarbeid

FNs bærekraftsmål 16 omhandler blant annet å sikre lydhøre, inkluderende, medbestemmende og representative beslutningsprosesser på alle nivåer. En bærekraftig kommune forutsetter medvirkningsprosesser som inkluderer alle aldre, også den økende gruppen eldre. Det fremgår ikke tydelig i utkastet hvordan innbyggerdialogen og medvirkning planlegges for de ulike innbygger «gruppene».

Vi støtter høringsdokumentets tydelige fokus på barn og unge. Kunnskapsbasert planarbeid, inkludert innbyggerdialog, slik det står beskrevet i høringsdokumentet, forutsetter også å inkludere eldrepopulasjonen og personer med nedsatt funksjonsevne. Dette fremgår ikke med samme tydelighet av høringsdokumentet. Barnekonvensjonen gir barn egne rettigheter om at barn skal bli hørt i saker som gjelder dem, rett til helsehjelp, rett til skole og få utdanning - og rett til lek, hvile og fritid og til å delta i kunst og kulturliv, jf. artiklene 12, 24, 28 og 31. Barnets rett til å bli hørt handler om grunnleggende rettsvern. Barn- og unges medvirkning er også en viktig demokratiopplæring – og viktigst, innholdet i innspillene er et grunnleggende bidrag til fremtidige vurderinger av barn og unges beste i Aurskog-Høland kommune, jf. artikkel 3 – *Barnets beste*. Det bør legges til rette for tidlig involvering i planprosesser med et særlig fokus på barn og unges stemme, jf. artikkel 12 i barnekonvensjonen. For å motvirke diskriminering, skal arbeidet ha bredde og bidra til at marginaliserte grupper involveres, jf. artikkel 2 i barnekonvensjonen og art. 5 i CRPD. Denne henvisningen til FN anser vi også harmonerer med viktige referanser til FNs bærekraftsmål ellers i arbeidet. Reformen «[Leve hele livet](#)» vektlegger tilsvarende medvirkning for best mulig kunnskapsgrunnlag for å få med seniorperspektivene i planleggingen.

Folkehelseprofil og oversiktsdokument

Det er en utfordring i den kommunale hverdagen i ulike sektorer å konkretisere folkehelsearbeidet, og iverksette det i alle kommunale planer. Kommunen skal ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorene som kan påvirke

den, jf. § 5 i folkehelseloven. Det er naturlig at denne oversikten inngår i, og synliggjøres som en del av kunnskapsgrunnlaget for planarbeidet i kommunen. Veiviserne utgjør en kunnskapsbase og faglig plattform for lokalt folkehelsearbeid. Kartlegging og analyse av utfordringsbildet krever at kommunen benytter relevante verktøy, som den nasjonale [Ressursportalen](#). Kunnskapsgrunnlaget gir et overflatisk innblikk når det gjelder helseomsorg og velferdsfeltet.

Demografiske utfordringer og helse- og omsorgstjenester

Det er positivt at tilbudet til barn og unge gis oppmerksomhet i strategiarbeidet. Samtidig oppfatter vi at kunnskap om og utfordringene knyttet til demografisk utvikling ikke gis den oppmerksomheten som utfordringsbildet tilsier på dette området. I følge demenskartet.no vil Aurskog-Høland kommune få en økning i befolkningen av personer med demens på lik linje med mange andre kommuner. Vi ønsker å presisere at kommunen også må ha oppmerksom på en sterkt aldrende befolkning og et forventet høyere press på helse- og omsorgstjenestene. Den statlige eldrereformen «[Leve hele livet](#)» handler om en bred, tverrsektoriell utvikling og tilrettelegging i kommunene av det aldersvennlige samfunnet, men «Leve hele livet» er ikke omtalt i planstrategien.

Det er behov for kartlegging og analyse for dimensjonering av tjenester som for eksempel ressurser for demenskoordinator og demensteam, tjenester for personer med nedsatt funksjonsevne og utviklingshemming og innenfor rus og psykisk helsefeltet. Det er svært viktig at slik planlegging skjer i tråd med Lov om folkehelsearbeid § 6, Forskrift om ledelses og kvalitetsforbedring i helse og omsorgstjenestene og bærekraftsmål i § 1.1 i plan- og bygningsloven. Langsiktig, og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i helse- og omsorgstjenestene forutsetter at kommunen planlegger helse- og omsorgstjenestene i det ordinære økonomi- og planarbeidet. Regjeringens plan for omsorgsfeltet og [Demensplan 2025](#) og «Leve hele livet» gir eksempler, beskriver mål, strategier og tiltak. Vi peker på betydningen av at disse tydelig gjenspeiles i planstrategien. Husbanken er ellers en viktig samarbeidspartner med tanke på virkemidler for boligsosial planlegging, som med fordel kan hensyntas i arbeidet med strategidokumentet og arealdelen av planarbeidet for å sikre kobling mot økonomiplanen og tas videre i relevante planer. God dialog med Husbanken om helhetlig bruk av Husbankens økonomiske virkemidler allerede i planfasen, kan forebygge at folk blir vanskeligstilte på boligmarkedet.

Barn og unge

Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen må legges til grunn for planarbeidet. Vi viser spesielt til punkt 5b om tilstrekkelige lekearealer for barn i alle aldre. Dette må sikres fulgt opp gjennom krav i bestemmelser og må være tema i konsekvensutredningen av de ulike arealinnspillene. Vi ber om at dette følges opp.

Gravplasser

Gravplasser skal holdes i hevd og forvaltes med den orden og verdighet som dens egenart tilsier. Vi anbefaler at det utarbeides en gravplassmelding (temaplan) der blant annet det forventede arealbehovet for gravplassene i kommunen blir vurdert. Dersom det eksisterer en slik melding, bør denne eventuelt revideres. Kommunen skal sørge for at det er tilstrekkelig areal til gravplass og skal selv, i samråd med gravplassmyndigheten, regulere slikt areal. Ellers vil vi vise til generelle føringer for arealdelen:

- Regulert areal til ny gravplass eller utvidelse av gravplass skal om mulig også omfatte en buffersone mellom gravplassareal og naboskap. Gravplass skal skjermes mot støy i samsvar med gjeldende retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging. Ingen kan ha veirett over gravplass, det kan heller ikke være noen former for luftstrekk. Ved

avsetting av nytt gravplassareal, vær oppmerksom på grunnforholdene, om de er egnet for gravlegging.

- Gravplass inngår ofte i et område med fredet/listeført kirke eller andre verneverdige kulturminner, kulturmiljøer og landskap, slik at gravplassen/kirkestedet som hovedregel skal avsettes som hensynssone.
- Det kan være hensiktsmessig å benytte arealformålet «grav- og urnelund» istedenfor «offentlig eller privat tjenesteyting». Gravplassen er i praksis vanskelig å benytte eller omregulere til andre formål.

Se også gravplassloven, [gravplassforskriften](#), [Rundskriv Q-06/2020 Forvaltning av kirke, gravplass og kirkens omgivelser som kulturminne og kulturmiljø](#) (Barne- og familiedepartementet og Klima- og Miljødepartementet) og [Gravplassveilederen](#).

Naturmangfold

Planprogrammet beskriver kort ideelle målsetninger og aktuelle problemstillinger for kommunen. Programmet beskriver ikke hvilke utredninger kommunen selv mener vil være nødvendige for planprosessen. Dette gjør at det er vanskelig å gi noen konkret vurdering eller uttalelse til programforslaget. Det bør kunne understrekes at alle beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet skal tas på grunnlag eventuelt et vitenskapelig kunnskapsgrunnlag om naturen og tiltakets virkninger. Som en del av utredningene for kommuneplan er det viktig at kommunen skaffer seg oversikt over og vurderer kvaliteten på det naturfaglige kunnskapsgrunnlaget som gjelder for kommunen, og om det er behov for supplerende kartlegging før arbeidet med arealdelen tar til.

Samfunnssikkerhet

I kommuneplanens samfunnsdel bør kommunen beskrive utfordringer knyttet til samfunnssikkerhet og beredskap som kommunen står overfor og hvordan de ønsker å håndtere disse, i tillegg til hvordan disse kan påvirke kommunens satsingsområder og prioriteringer. Vi anbefaler at kommuneplanens samfunnsdel inkluderer langsiktige utfordringer, mål og strategier som berører samfunnssikkerhet og beredskap. Dette bidrar også til et helhetlig og systematisk arbeid med samfunnssikkerhet som kommunal beredskapsplikt krever. Samfunnsdelen bør også inneholde en vurdering av hvordan klimaendringer kan påvirke langsiktige utfordringer, mål og strategier. I tillegg til lokale forhold som kan påvirke samfunnssikkerhet og kritisk infrastruktur.

I henhold til plan- og bygningsloven § 4-3 skal planmyndigheten ved utarbeidelse av planer for utbygging påse at det utarbeides en risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) for planområdet. ROS-analysen skal vise alle risiko- og sårbarhetsforhold som har betydning for om arealet er egnet til utbyggingsformål, og eventuelle endringer i slike forhold som følge av planlagt utbygging. ROS-analysen skal på kommuneplannivå være en overordnet kartlegging av sårbarheter og farer ved arealet som er tenkt for utbygging, og funn skal videre vurderes og ivaretas på reguleringsplannivå. Ved identifiserte sårbarhetsforhold skal det gjøres tiltak i planen. Dette kan gjennomføres ved planleggingsvirkemidler som arealdisponering, hensynssoner og planbestemmelser.

Kravet til ROS-analyse er uavhengig av krav til konsekvensutredning (KU) iht. plan- og bygningsloven § 4.2. Det er viktig å se sammenhengen mellom ROS-analysen og KU. Funn fra ROS-analysen bør derfor innarbeides i KU under temaene *"ulykke og beredskap"*, samt *"virkninger som følge av klimaendringer, herunder risiko ved flom og skred"*. Det er viktig å huske at ROS-analysen som følger kommuneplanens arealdel skal være førende for videre planarbeid i

kommunen. Vi anbefaler derfor at kommunen legger inn planbestemmelse om at ROS-analyse skal utføres senest på reguleringsplannivå, og ikke utsettes til byggesak.

ROS-analysen skal kunne kvalitetssikres og etterprøves ved behov. Derfor skal metoden som er brukt i utarbeidelse av ROS-analysen beskrives, i tillegg til at referanser skal oppgis. Vi anbefaler Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) sin veileder *Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging* (2017).

Vi ønsker også å informere om at en ren sjekkliste uten beskrivelser og vurderinger ikke er å anse som en ROS-analyse. ROS-analysen skal inneholde vurderinger av farer og sårbarheter i arealene og hvordan utbygging vil påvirke dette.

Som kunnskapsgrunnlag oppfordrer vi kommunen til å bruke følgende:

- DSB sin veileder: Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging (2017)
- DSBs Klimahjelpen (2015)
- KMD rundskriv: Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling (2018)
- Byggeteknisk forskrift (TEK17) med tilhørende sikkerhetsklasser.
- DSB sin kunnskapsbank med tilhørende kartløsninger.
- Veileder om sikkerheten rundt storulykkevirkksomheter (DSB, 2016)
- NVEs veiledere om flom og skred, samt NVEs kartløsninger
- Klimatilpasning.no

Masseforvaltning

Det er viktig at kommunen har fokus på massehåndtering i sitt planarbeid og prøver å innhente nødvendig informasjon om planlagte utbyggingsprosjekter gir masseoverskudd eller masseunderskudd. Kommunen bør stille krav om at planer for massehåndtering, (massebalanseplan) inkludert ombruk og materialgjenvinning, blir en del av plan- og byggesaksarbeidet i en tidlig fase av infrastruktur- og byggeprosjekter. Ombruk av masser bør først og fremst benyttes innenfor tiltaksområde eller i prosjekter med masseunderskudd. Opprettelse av massedeponier for å bli kvitt overskuddsmassene bør være siste alternativ.

Dersom det likevel planlegges for nye massedeponier, er det svært viktig at kommunen gjør en egnethetsvurdering av arealet med hensyn til, naturmangfold, jordvern, matproduksjon, kulturlandskap, friluftsliv, klimautslipp, forurensningsfare og områdestabilitet. Faren for erosjon og avrenning er stor ved oppfylling av masser. Naturmangfoldlovens prinsipper §§ 8-12 skal legges til grunn i alle vedtak. Statsforvalteren gjør oppmerksom på at alle overskuddsmasser defineres som næringsavfall, uavhengig av om massene er å anse som forurenset eller ikke, og forurensningsloven stiller krav til håndtering av slike masser, dette gjelder også mellomagring av slike masser. Kommunen må også være bevisst på å sikre en samordnet ressursutnyttelse ut over sine kommunegrenser.

Landbruk

Planprogrammet angir ikke arealstrategier, men viser til at disse skal inngå i samfunnsdelen. Vi oppfordrer kommunen til å utforme tydelige arealstrategier, og at disse benyttes aktivt i det videre arbeidet med kommuneplanen. Det vil være viktig å synliggjøre hvordan arealstrategiene kobles opp mot FNs bærekraftdimensjoner og kommunens egne satsningsområder.

I planprogrammet vises det til nasjonal jordvernstrategi som en sentral føring for planarbeidet. Målsetningen med stortingets nasjonale jordvernstrategi er å sikre areal til matproduksjon for framtidige generasjoner. Strategien gir viktige føringer for langsiktig arealbruk og for å få til en

kraftig reduksjon i årlig omdisponering av de mest verdifulle jordbruksarealene. Også dyrkbar jord skal tas vare på, og må vurderes ut fra samme prinsipp. Jordloven §§ 8 og 9 sier at all jord skal drives, og at dyrket jord ikke må brukes til formål som ikke tar sikte på jordbruksproduksjon.

Kommunen har i sin planlegging et særlig ansvar for å bidra til å følge opp nasjonal jordvernstrategi. Omdisponering av jordbruksareal til utbyggingsformål må i størst mulig grad unngås. Alternativer til utbygging på dyrket og dyrkbar jord skal vurderes og vektlegges i arealplanleggingen. Jordvernet handler om å unngå omdisponering og sikre dyrket mark for framtidig matproduksjon. I dette perspektivet kan omdisponering og nedbygging av viktige jordbruksareal være en kortsiktig løsning. Ved omdisponering av dyrket og dyrkbar mark må samfunnsnyttene være stor. I tillegg må det være vurdert fortetting, ombygging eller alternative lokaliseringer.

Det må også vurderes om utbygging legger press på jordbruksareal for eksempel ved at det fragmenterer og splitter opp helhetlige og verdifulle jordbruksområder. Jordbruksområder bør verdsettes, og kunnskap om jordkvalitet må ligge til grunn ved verdisettingen. Dersom man ikke unngår omdisponering må det sees etter avbøtende tiltak og evt. tilbakeføring/jordflytting, f.eks. matjordplan. I den forbindelse vil vi understreke at jordvern i all hovedsak innebærer å unngå omdisponering av eksisterende jordbruksarealer, og at flytting av matjord vil kunne være et avbøtende tiltak kun i tilfeller hvor jordvernet etter en totalvurdering må vike for andre tunge samfunnsinteresser.

Vi anbefaler at kommunen fastsetter en langsiktig avgrensning av det enkelte tettsteds vekstområde mot dyrket mark og samtidig avklarer utbyggingsretning. Det bør i den forbindelse også vurderes om det bør innføres byggegrense (buffersone) mot dyrket mark for å dempe konflikt mellom ulike brukerinteresser typisk knyttet til støy, støv og lukt fra jordbruket.

Det er positivt at planprogrammet legger opp til en gjennomgang av avsatte uregulerte arealer og regulerte ubebygde områder. Vi vil spesielt oppfordre kommunen til å foreta en kritisk gjennomgang av slike ubebygde arealer dersom disse ligger på- eller representerer press på dyrket mark.

Støy og luftkvalitet

Det er en forventning at kommunene sikrer trygge og helsefremmende bo- og oppvekstmiljøer, frie for skadelig støy og luftforurensning, jf. Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023. Klima- og miljødepartementet har fastsatt en nasjonal retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442/2021) og gitt føringer for hvordan kommunene skal håndtere støy i sin arealplanlegging. Støy bidrar til redusert velvære og mistrivsel, og påvirker derfor folks helsetilstand. Langvarig eksponering for støy øker risikoen for søvnforstyrrelser og hjerte- og karsykdom. Tilstrekkelig og uforstyrret søvn er avgjørende for god fysisk og psykisk helse, og for lite søvn er forbundet med utvikling av en rekke sykdommer og helseplager.

Ny støyretningslinje T-1442/2021 må legges til grunn for kommuneplanen. Vi viser spesielt til retningslinjens punkt 3.1.1 – 3.1.5 som skal benyttes på dette plannivået. Støy må være et tema i konsekvensutredningen og sikres fulgt opp i bestemmelsene. Der hvor detaljregulering er neste nivå, kan støy utredes videre som en del av reguleringsplanen. Der hvor neste nivå er byggesak, så skal forholdet til støy være avklart i kommuneplanen. Vi anbefaler også Miljødirektoratets [veileder om behandling av støy i arealplanlegging](#) (M-2061).

Vannmiljø

Kommuneplanleggingen må omfatte en helhetlig vurdering og behandling av vannressursene med hensyn til miljøtilstand, naturmangfold og brukerinteresser. Forslaget til planprogram nevner flere sentrale overordnede føringer som også har betydning for vannmiljø. Forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften) må legges til grunn for arbeidet med kommuneplanen. Vannforskriften er fulgt opp gjennom regionale vannforvaltningsplaner. Vannforskriften § 4 om miljømål fastsetter at tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand. Dersom ny aktivitet eller nye inngrep og utslipp kan føre til en varig forringelse av miljøtilstanden (for minst ett kvalitetselement eller for samlet tilstandsklasse) eller vanskeliggjøre oppnåelse av miljømål, vil dette være i strid med miljømål i vannforskriften. Kommunen må i så fall vurdere konkret om unntaket i vannforskriften § 12 kommer til anvendelse. Det fremkommer av Klima- og miljødepartementets [presiseringer om bruk av vannforskriftens § 12](#) at for planer eller tiltak som skal konsekvensutredes, skal slike vurderinger samordnes med arbeidet med konsekvensutredning.

Nærmere 30 % av vannforekomstene i Aurskog-Høland kommune oppnår ikke miljømålene etter vannforskriften og den regionale planen. På kommunens ansvarsområder er det utfordringer blant annet knyttet til landbruk og avløp. Kommunens deltakelse i vannområdenes arbeid er avgjørende for at miljømålene skal nås. Vi anbefaler at kommuneplanens samfunnsdel omfatter mål for vannkvalitet, og at kommunens ansvar som sektormyndighet blir spesielt synliggjort.

I [Regjeringens nasjonale føringer til vannregionmyndighetene](#) står det at kommunens arealplanlegging er svært viktig for å nå målet om god tilstand i norsk vann. Kommuneplanens arealdel skal hindre arealbruk og tiltak som fører til at miljømålene for vannkvalitet ikke nås eller at miljøtilstanden blir forringet. Vannmiljø må være et sentralt tema i arbeidet med arealdelen. Det er derfor positivt at det står i forslaget til planprogram at vannforsyning/-kvalitet, herunder renere vassdrag, vil være et viktig punkt i arealstrategien. Vi presiserer at kommunen i tilstrekkelig grad må utrede konsekvensene for vannmiljø, og planarbeidet må ta nødvendige hensyn til vannmiljøet og de miljømålene som er fastsatt. Dette innebærer blant annet at miljøtilstand etter vannforskriften skal beskrives og at effekter av planlagte tiltak og aktiviteter vurderes og sees i sammenheng med miljømålene. Utredningene skal tilpasses plannivået.

Vi anbefaler at kommunen også innarbeider overordnede føringer/bestemmelser i arealdelen om at videre plan- og byggesaksarbeid skal redegjøre for hvordan nye tiltak og inngrep kan påvirke miljøtilstanden til en vannforekomst, og at dette må veies opp mot miljømålet til vannforekomsten.

Naturmangfold knyttet til vassdrag

Forvaltning av natur og naturressurser og tap av naturmangfold er foreslått som et viktig punkt i arealstrategien. Aurskog-Høland kommune har viktige naturverdier knyttet til vann. Det er bestander av verdifulle arter, for eksempel edelkreps, elvemusling og amfibier inkludert storsalamander. Det er også flere viktige naturtyper knyttet til vann.

Hensynet til naturmangfold, også knyttet til vann og vassdrag, må derfor være et sentralt tema i kommuneplanen. I arealdelen må verdifulle leveområder for naturmangfold i vann med tilliggende arealer i tilstrekkelig grad sikres mot uheldige inngrep gjennom arealformål, bestemmelser og hensynssoner.

Store deler av kommunen omfattes av rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag som en del av verneplan for Haldenvassdraget (Tista). Her skal det legges særlig vekt på å unngå inngrep som reduserer verdien for landskapsbilde, naturvern, friluftsliv, vilt, fisk, kulturminne og

kulturmiljø. Det er derfor viktig at disse retningslinjene er nevnt som en sentral føring i forslaget til planprogram.

Gjennom arealdelen må kommunen sikre en tilstrekkelig og mest mulig sammenhengende grøntstruktur langs vann og vassdrag. Byggeforbudssonene langs vassdrag skal fastsettes ut fra en differensiert forvaltning som tar utgangspunkt i vassdragsverdier, brukerinteresser og arealbruk. Bredden på sonene må vurderes konkret ut fra vassdragets karakter, interesser som skal ivaretas og hvilke forhold som forbys. Videre er det viktig å ivareta kantvegetasjonen langs vassdragene. Kantvegetasjonen bidrar til å begrense avrenning av næringssalter, redusere fare for elveerosjon og ivareta naturmangfold i og langs vassdragene. Langs vassdrag med årssikker vannføring skal det opprettholdes kantvegetasjon, jf. vannressursloven § 11, og ved eventuell fjerning av vegetasjon i kantsoner skal vi vurdere om det kreves en tillatelse. Kommunen har mulighet til å gi bestemmelser for å sikre eller opprettholde kantvegetasjon langs vassdrag utover minimumskravene i vannressursloven, blant annet ved å fastsette minimumsbredde på kantvegetasjon.

Klimagassutslipp

Innen 2030 skal klimagassutslippene i Norge bli redusert med minst 50 % sammenlignet med referanseåret 1990. Dette krever rask og omfattende omstilling i alle deler av samfunnet. Kommunen må styre mot at vi skal bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Kommunen skal stimulere til, og bidra til reduksjon av klimagassutslipp og økt miljøvennlig energiomlegging. Kommuneplanens samfunnsdel skal legge grunnlaget for klimagassreduksjonen. Vi viser til at [Statlige planretningslinjene for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning](#) skal legges til grunn for all planlegging. På miljødirektoratets [nettside](#) finnes det nyttig statistikk for klimagassutslipp i den enkelte kommune.

Klimatilpasning

Arbeidet med klimatilpasning skal bidra til at samfunnet er godt nok rustet til å møte de kommende klimaendringene. Kommunene har en sentral rolle i dette arbeidet, som handler om å ta hensyn til dagens og fremtidens klima. Det er avgjørende at det tas hensyn til klimaet og et endret klima for å sikre en bærekraftig samfunnsutvikling. Vi anbefaler å bruke [Miljødirektoratets veileder](#) i det videre arbeidet med kommuneplanen. Et grunnleggende prinsipp i arbeidet med klimatilpasning er at ansvaret ligger hos den aktøren som har ansvaret for en oppgave eller funksjon som blir berørt av klimaendringene (ansvarsprinsippet). Viser til [klimatilpasning.no](#) som et nyttig hjelpemiddel.

Samfunnsdelen

Klimaendringer vil påvirke alle. Det er sentralt at det allerede i samfunnsdelen gjøres en overordnet vurdering av hvorvidt klimaendringer vil påvirke kommunens langsiktige utfordringer, mål og strategier. Vurderingen skal skille mellom forhold som har betydning for arbeidet med arealdelen, og av betydning for kommunesamfunnet som helhet. I samfunnsdelen bør det gjøres vurderinger av hvordan klimaendringer kan påvirke samfunnssikkerhet, kritisk infrastruktur, natur- og kulturmiljø, folkehelsen, forutsetninger for berørte næringer, og hvordan dette skal følges opp. Vi viser i den sammenheng til [Statlige planretningslinjene for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning](#).

Arealdelen

I arbeidet med arealdelen er det viktig å se på hvilke konsekvenser et endret klima vil gi, peke ut områder som er særlig utsatt, og vurdere konsekvensen det vil ha for områdene. Klimaendringer vil påvirke bygninger, anlegg og infrastruktur. Videre bør det defineres områder som ikke bør bygges for eksempel områder som våtmarker, myrer, elvebredder og skog som er med på å

dempe effektene av klimaendringene. Det er viktig at kommunen vurderer hvordan hensynet til et endret klima skal tas ved planlegging av nye utbyggingsområder, fortetting eller transformasjon.

Overvann og snødeponering

I forslaget til planprogram står det at klimatilpasning vil være et viktig punkt i arealstrategien. Vi viser til at klimaendringer og utbygging med harde flater fører til utfordringer for vannmiljøet, blant annet økte mengder overvann og fremmedvann til avløpsanlegg, økt erosjon, flom, skred og behov for forebyggende og avbøtende tiltak. Lokale løsninger med sammenhengende grønnstruktur og åpne vannveier i og rundt tettstedene kan dempe effektene av klimaendringer, redusere forurensninger og samtidig bidra til naturmangfold og opplevelser.

Håndtering av overvann må derfor være tema i kommuneplanleggingen. Vi anbefaler at samfunnsdelen synliggjør de viktigste overordnede prinsippene for håndtering av overvann. Arealdelen må ha planbestemmelser som sikrer at overvann skal håndteres gjennom åpne, lokale og naturbaserte løsninger. I den forbindelse vil det også være positivt med bestemmelser for videre plan- og byggesaker om å unngå nye bekkelukkinger og vurdere gjenåpning og restaurering av bekker dersom det er aktuelt.

Vi ber kommunen vurdere om det er behov for utredninger og arealmessige avklaringer for snødeponi som et tema i arbeidet med arealdelen. Miljøvernmyndighetene har innført strengere krav til håndtering av overskuddssnø de senere år. Snø skal håndteres som forurenset materiale og smeltevannet skal slippes ut på en måte som ikke påvirker vannmiljøet negativt. Snø kan ha negative påvirkninger dersom det deponeres i sårbare områder. Vi er derfor opptatt av at det etableres gode løsninger som sørger for at utslippet skjer under kontrollerte forhold.

Avløp

Klimaendringer, arealendringer og befolkningsvekst øker belastningen på kritisk infrastruktur, blant annet avløp. Flere vannforekomster i kommunen er i dag påvirket av avløpsvann. I Regjeringens brev av 19. mars 2019 med nasjonale føringer til vannregionmyndighetene gis blant annet føringer til kommunene som sektormyndighet for avløp.

Vi kan ikke se at avløp er nevnt i forslaget til planprogram. Kommuneplanen må legge vekt på å ivareta avløp som kritisk infrastruktur. Arealplanlegging må sees i sammenheng med avløpsinfrastrukturens kvalitet og kapasitet samt eventuelle behov for tiltak. Avløpsinfrastruktur og framtidige behov for avløpsrensing må derfor være utredningstema i vurderingen av eksisterende og nye utbyggingsområder.

Nye utbygginger må ikke skje i områder uten tilstrekkelig avløpskapasitet, eller på bekostning av tiltak satt i verk for å sikre at kommunen driver i tråd med krav for avløp gitt i eller i medhold av lov. Plan- og bygningsloven § 27-2 stiller krav til at avløp skal være sikret og i samsvar med forurensningsloven før opprettelse eller endring av eiendom til bebyggelse. Dette innebærer at det ikke skal skje tilkobling av avløp hvor avløpsanlegg, herunder ledningsnett og renseanlegg, ikke er dimensjonert til å ta imot den planlagte økningen av tilførsler. Dette er likevel ikke til hinder for at kommunen kan planlegge og legge til rette for utbygging. I den forbindelse vil rekkefølgekrav være et viktig virkemiddel.

Det er viktig at kommunen skaffer oversikt over tettbebyggelser slik dette er definert i forurensningsforskriften § 11-3 bokstav k. Kommunen skal som en del av den årlige vurderingen, vurdere om etablert behandlingsskapasitet for kommunalt avløpsvann står i forhold til beregnet potensielt utslipp fra tettbebyggelsen/kommunens del av tettbebyggelsen og med vedtatte

planer om utbygging.

Ellers viser vi til [Statsforvalterens forventninger til kommunal arealplanlegging for 2022](#), og til [overordnede føringer for kommunal planlegging innenfor Statsforvalterens ansvarsområde](#). For kommunens samfunnsplanlegging viser vi også til [Statsforvalterens forventningsbrev for 2022](#). Vi anbefaler nettsidene www.planlegging.no og [Miljøstatus](#).

Vi vil komme tilbake til kommuneplanens samfunnsdel når planen er på offentlig ettersyn, og vurdere om nasjonale og regionale hensyn er fulgt opp. Vi ber om å få tilsendt fastsatt planprogram.

Med hilsen

Torgeir Fagersand
rådgiver

Katrine Kammerud
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Medsaksbehandlere: Lise Økland (vannmiljø og forurensning), Karsten Butenschøn (naturmangfold), Anne Helen Førreisdahl Bråthe (helse), Karianne Madhavi Klingenberg (samfunnssikkerhet og beredskap) og Trygve Westrum Solem (landbruk).

Kopi til:

Viken fylkeskommune

Postboks 220

1702

SARPSBORG

Aurskog-Høland kommune

postmottak@ahk.no

Vårt saksnummer	S234356
Deres referanse	23/04687-19
Kundebehandler	Bård Kollstrøm Bard.kollstrom@elvia.no
Sted og dato	Hamar, 29.11.2024

Uttalelse til arbeid med kommuneplanens arealdel i Aurskog-Høland kommune

1. Innledning

Elvia AS («Elvia») viser til mottatt varsel om oppstart av arbeidet med kommuneplanens arealdel.

Samfunnet har et stadig økende behov for strømtilførsel, og det er viktig at kommuneplanen bidrar til raskere elektrifisering av samfunnet for å imøtekomme behovet. Sett fra nettselskapets side har utviklingen de senere år gått i retning mot at kommuneplanene har blitt mer omfattende og detaljerte og bør derfor også omhandle/hensynta elektriske anlegg.

Nettanleggene Elvia etablerer, eier og drifter i kommunen er bygget etter konsesjoner (områdekonsesjon og/eller anleggskonsesjon), som er gitt av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) i medhold av energiloven.

Elvia gir uttalelse til kommuneplanen for å ivareta eksisterende anlegg og for å sikre at det legges til rette for en effektiv utbygging av strømmettet. Nedenfor følger merknader og innspill som Elvia ber blir hensyntatt i det videre arbeidet med kommuneplanen.

1.1 Anlegg etter anleggskonsesjon (regionalnett)

Anlegg med spenning fra 47 kV til og med 132 kV inngår i regionalnettet for elektrisk energi og er bygget i medhold av anleggskonsesjon gitt av NVE. Anlegg bygget etter anleggskonsesjon er i hovedsak unntatt fra plan- og bygningsloven. Disse sakene følger et løp med offentlig høring, med tilhørende vedtak av NVE. Saksbehandlingen har likhetstrekk med behandlingen av arealplaner.

1.2 Anlegg etter områdekonsesjon (distribusjonsnett)

Etablering, drift og fornyelse av nettanlegg (nettstasjoner, luftledninger, jordkabler og fordelingssskap) med spenning opp til og med 22 kV omfattes av Elvia sin områdekonsesjon i deler av kommunen.

Anlegg som er bygd iht. områdekonsesjonen er unntatt de fleste byggesaksreglene i plan- og bygningsloven, men må følge lovens plandel. De følger et saksbehandlingsløp der de forelegges kommunen og eventuelt andre myndigheter hvor deres fagfelt er berørt. Det er viktig at kommuneplanbestemmelsene ikke er til hinder for drift, vedlikehold, fornying, ombygging, men derimot gir hjemmel til etablering av nye nettanlegg.

2. Innspill til plankartet

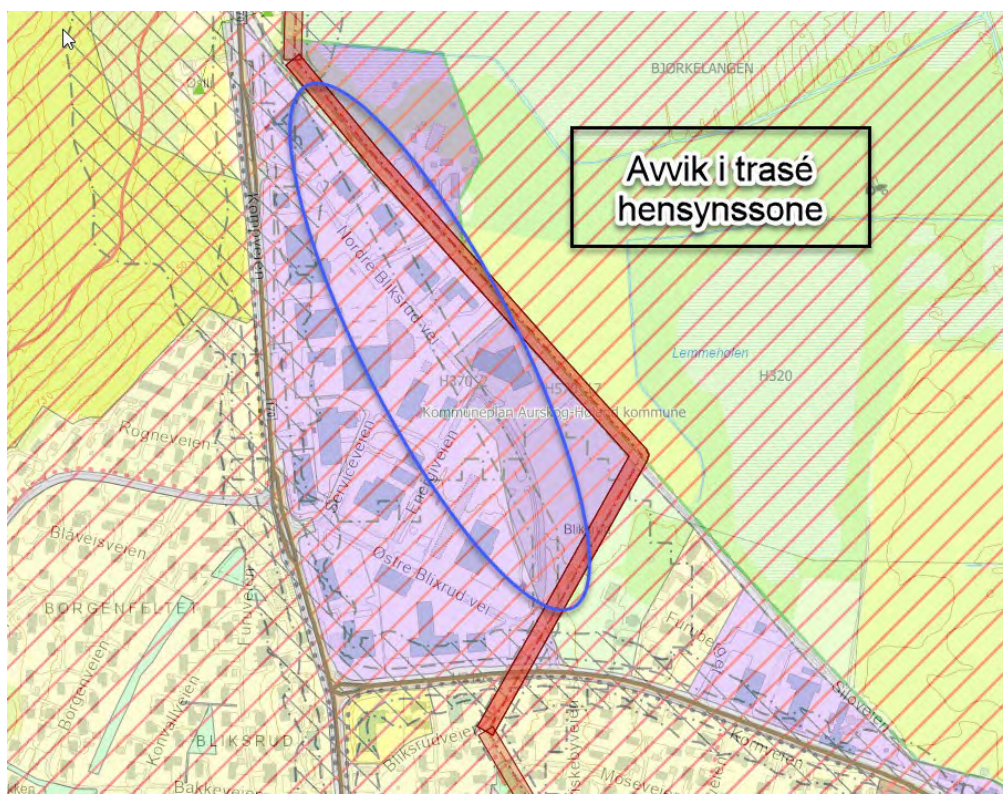
2.1 Hensynssoner – kraftledninger i regionalnettet

Inntil kraftledninger er det byggeforbudsbelter som innebærer restriksjoner for arealbruken. For å sikre at det ikke oppføres boliger eller andre bygg og innretninger i byggeforbudsbeltet til regionalnettsledninger, ber vi om at disse legges inn som hensynssoner i plankartet. Vår erfaring tilsier at bruk av hensynssoner i kommuneplanens arealdel er en hensiktsmessig måte å unngå bygging, terrengendringer m.v. i konflikt med kraftlinjene. Det sikrer at både grunneiere, utbyggere og kommunens saksbehandlere får den nødvendige informasjon om disse byggeforbudsbeltene.

Byggeforbudsbeltet er summen av den horisontale avstanden målt til hver side av senter av ledningen og kan variere for de forskjellige ledningene. Hensynssone må minst ha samme bredde som byggeforbudsbeltet.

I plankartet til gjeldende kommuneplans arealdel er det lagt inn hensynssoner (faresone H370) for Elvias regionale kraftledninger. Dette viser at kommunen allerede er kjent med de restriksjoner (byggeforbud) i arealbruken ved kraftledningen. Vi ber om at kommunen viderefører hensynssonene for Elvias regionale kraftledninger med en multippel hensynssone for både H740 – båndlegging etter annen lov og H370 – høyspenningsanlegg.

Vi ser at hensynssone i gjeldende arealdel ligger i feil trasé ved et tilfelle (ved Nordre Blikrud vei i Bjørkelangen) og ber om at dette rettes:

Byggeforbudsbeltene er også tilgjengelig via WebApp*:

<https://elvia.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=7c4bc277ab5849f3824d8f26e32aeebd>

*Finn kraftledningen ved å søke på området.

2.2. Jordkabler

Jordkabler (under bakken) skal ikke tegnes inn på plankartet. Vi viser i denne sammenheng til Forskrift om forebyggende sikkerhet og beredskap i energiforsyningen (beredskapsforskriften) § 6-2, og NVEs Veiledning til forskrift om forebyggende sikkerhet og beredskap i energiforsyningen, pkt. 6.2.9.

2.3 Arealformål – transformatorstasjoner

Transformatorstasjoner er store anlegg, og svært viktige komponenter i strømmettet. Arealbruken for disse stasjonene er fast, og har et tilnærmet evighetsperspektiv. Transformatorstasjoner har også særlige krav til adkomst, både for å sikre utskiftning av de store og tunge komponentene som inngår i stasjonene samt tilgang til anlegget 24 timer i døgnet. Noen av stasjonsanleggene skaper også støy, forhold man må være klar over når det planlegges og etableres annen bebyggelse nær slike stasjoner. Med bakgrunn i dette er det viktig at kommuneplanens arealdel viser transformatorstasjonene med

riktige arealformål «Andre type bebyggelse og anlegg» – energianlegg, kode 1510.

Oversikt over Elvia sine transformatorstasjoner/eiendommer i kommunen:

Transformatorstasjon	Gnr	Bnr	Nåværende Arealformål
Aurskog	187	52	Offentlig eller privat tjenesteyting
Bjørkelangen	73	276	Offentlig eller privat tjenesteyting

Elvia ber om at arealformålet for eiendommene i opplistingen ovenfor angis som "Andre typer bebyggelse og anlegg", "energianlegg kode 1510.

3. Innspill til kommuneplanbestemmelsene

3.1. Hensynssoner – kraftledninger i regionalnettet

I gjeldende kommuneplans arealdel er det bestemmelser om at tiltak ikke kan iverksettes uten tillatelse fra netteier innenfor hensynssone høyspenningsanlegg H370. Dette viser at kommunen allerede er kjent med at det er restriksjoner (byggeforbud) i arealbruken ved kraftledningen. Vi foreslår imidlertid en presisering av bestemmelsen for å tydeliggjøre at ny bebyggelse og anlegg ikke skal oppføres innenfor hensynssonen.

Vi ber om at kommunen kobler bestemmelsen opp mot en multippel hensynssone med både H740 og H370 jf. punkt 2.1 og endrer ordlyden i bestemmelsen til:

«Det er ikke tillatt med ny bebyggelse og anlegg innenfor hensynssone H740 og H370. Anleggsarbeider og tiltak i terrenget innenfor hensynssonen skal på forhånd avklares med ledningseier.»

3.2. Nettstasjoner (områdekonsesjon)

Nettstasjoner er helt sentrale elementer for å oppfylle de nasjonale målene om økt elektrifisering. Nettstasjoner er mindre bygg (normalt 4 – 10 m²), og rekkevidden til en nettstasjon er oppad begrenset til ca. 350 – 400 meter og må derfor plasseres i nærheten av bebyggelsen som skal forsynes. I arealplanene er det sjeldent regulert inn areal eller tatt inn bestemmelser som tillater etablering av nettstasjoner, noe som ofte fører til en lite effektiv og ressurskrevende saksbehandling. For å sikre en smidig og effektiv prosess ved etablering av nye nettanlegg er det ønskelig at kommunen legger inn bestemmelser knyttet til nettstasjoner, slik at nettanlegg i henhold til områdekonsesjon ikke er avhengig av dispensasjon fra plankrav. I denne sammenheng vil vi presisere

at etablering av nettstasjoner skal forelegges kommunen, og kommunens styringsmuligheter av arealbruken ivaretas gjennom dette.

3.2.1 LNF

En del av Elvias tiltak utføres i LNF-områder som f.eks. i landbruksbebyggelse, spredt bebyggelse, næringsbebyggelse og fritidsbebyggelse. Etablering av nettstasjoner er nødvendig for å ivareta strømforsyning til eksisterende og fremtidig bebyggelse og anlegg, samt for å tilrettelegge for økt elektrifisering. På bakgrunn av dette bes det om følgende planbestemmelser tas inn:

- Etablering av elektriske anlegg (inkludert nettstasjoner) i distribusjonsnett er tillatt i LNF-områder.

3.2.2 Utnyttelsesgrad

Selv om nettstasjoner er mindre bygg kan det være vanskelig å finne arealer for slike nettstasjoner. Dette skyldes ivaretagelse av tekniske krav, samt ulempene grunneier får som følge av at utnyttelsesgraden øker. På bakgrunn av dette bes det om følgende planbestemmelser tas inn:

- Nettstasjoner kommer i tillegg til tillatt utnyttelsesgrad på eiendommen.

4. Avsluttende kommentar

Elvia ser frem til en konstruktiv dialog og håper at kommuneplanen også blir et verktøy som bidrar til en hensiktsmessig saksbehandling knyttet til nettanlegg i kommunen. Dersom det er behov for ytterligere informasjon eller det er uklarheter – ta kontakt med undertegnede.

Med vennlig hilsen

Elvia AS

Bård Kollstrøm

seniorrådgiver

Avdeling Rettigheter

bard.kollstrom@elvia.no

From: "Bård Kollstrøm" <bard.kollstrom@elvia.no>
Sent: Fri, 29 Nov 2024 13:24:25 +0100
To: "Aurskog-Høland kommune" <postmottak@ahk.no>
Subject: Uttalelse til arbeid med kommuneplanens arealdel i Aurskog-Høland kommune
Attachments: Uttalelse til varsel om oppstart av kommuneplanens arealdel - Aurskog-Høland.pdf

Hei,

Vedlagt følger uttalelse til arbeid med kommuneplanens arealdel i Aurskog-Høland kommune.

Med vennlig hilsen

BÅRD KOLLSTRØM
seniorrådgiver Rettigheter
Rettigheter |

Elvia AS

+47 97981696
bard.kollstrom@elvia.no
elvia.no

From: "Morten Haugerud" <morten.2007@hotmail.com>
Sent: Sun, 1 Dec 2024 19:07:33 +0100
To: "Aurskog-Høland kommune" <postmottak@ahk.no>
Subject: Innspill ny arealplan
Attachments: Innspill ny arealplan A-H.docx

Se vedlegg

Østre Romerike skogeierlag

29.11.2024

Aurskog-Høland kommune

Innspill til ny arealplan Aurskog-Høland

Som en arealstor kommune har Aurskog-Høland kommune et særlig stort ansvar for å forvalte arealressursene bærekraftig.

Skog og utmark utgjør ca 80% av kommunens arealressurser og representerer store verdier langs mange dimensjoner, herunder tømmerproduksjon, naturmangfold og muligheter for friluftsliv og gode opplevelser. Avskoging er ikke bare et globalt problem, men også en reell problemstilling lokalt.

Vårt overordna innspill er at kommunen i langt større grad må planlegge arealeffektivt i den forstand at det må stilles store krav til langsiktig samfunnsnytte og bærekraft dersom LNF areal skal omgjøres til ulike utbyggingsformål.

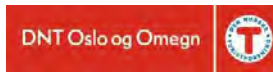
I utgangspunktet bør all produktiv skog tas vare på. Dette gjelder i særlig grad høy og mellomproduktiv skog. Også skog med særlig miljøverdier bør unngå omgjøring.

Vi oppfordrer kommunen til å innta en arealnøytral holdning, dvs dersom nye LNF arealer foreslås lagt ut til utbyggingsformål bør dette veksles med tilbakeføring av areal til LNF status.

Hilsen

For Østre Romerike Skogeierlag

Morten Haugerud (leder)

Naturvernforbundet
Oslo og Akershus

NJFF
Akershus

Aurskog-Høland kommune

postmottak@ahk.no

Deres ref.: 23/04687

Oslo, 29. november 2024

Dette brevet sendes på vegne av Akershus og Oslo Orienteringskrets, BirdLife Oslo og Akershus, DNT Oslo og Omegn, Naturvernforbundet Oslo og Akershus, Norges Jeger- og Fiskerforbund Akershus og Romerike Sopp- og Nyttevekstforening.

Uttalelse til

Varsel om oppstart til kommuneplanens arealdel, Aurskog-Høland kommune

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) i Oslo og Akershus er et samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjonene i Oslo og Akershus. Formålet med FNF er å styrke de tilsluttede organisasjonenes arbeid med å ivareta natur- og friluftslivsinteressene.

Varslingen om oppstart av arbeidet med kommuneplanens arealdel ser ut til å være rettet mot å invitere til arealinnspill da planprogrammet var på høring i 2022 og er vedtatt. Vi benytter likevel anledningen til å gi innspill til konkrete bestemmelser for arealdelen, samt komme med anbefalinger om gjennomføring av planvask. Vi foreslår lange nok høringsfrister og opprettelse av et rådgivende utvalg for natur og friluftsliv for å sikre medvirkning fra frivillige organisasjoner.

Innledning

Nasjonale forpliktelser gjør at vi ikke kan bruke arealer på samme måte som før. Gjennom naturavtalen fra Montreal, har Norge forpliktet seg til å jobbe mot 23 mål som beskriver hvordan vi skal komme oss ut av naturkrisen og få mer natur innen 2030. For å få til dette

må norske kommuner ha en bærekraftig arealforvaltning som ivaretar vern av naturområder og bevaring av biologisk mangfold, samtidig som de tar hensyn til klimaendringer og reduserer utslipp av klimagasser.

Bestemmelser i kommuneplanens arealdel

Arbeidet med den nye kommuneplanens bestemmelser i arealdelen er kanskje ikke påbegynt, men vi tillater oss å komme tidlig inn i prosessen ved å komme med forslag til bestemmelser som vil ivareta naturverdier og fremme friluftsliv for allmennheten i kommunen. Intensjonen er viktigere enn formuleringen/ordlyden når vi foreslår følgende bestemmelser som ev kan omskrives for å tilpasses andre lover og krav kommunen er pålagt:

Vann og vassdrag

Langs alle vassdrag inkl. bekker, vann og tjern, bør det opprettholdes og om mulig utvikles/videreutvikles et naturlig vegetasjonsbelte som ivaretar viktige økologiske funksjoner, motvirker erosjon og tjener flomsikring og friluftslivet, jf. pbl § 11-9 nr. 6
Åpne bekker, bekkedrag og vannveier tillates ikke lukket, men skal opprettholdes i sin naturlige form og sikres med kantvegetasjon. Der det er hensiktsmessig skal lukkede bekker åpnes og reetableres i en sammenhengende grønnstruktur. [\(Ref. KPA § 5.1.4 Bodø kommune\)](#)

Naturmangfold

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 med tilhørende veileder skal legges til grunn ved behandling av saker som kan berøre interesser knyttet til naturmangfoldet. Vurderingene og vektleggingen av prinsippene skal komme frem av saksutredningen.
[\(Ref. KPA § 4.12 Indre Østfold kommune\)](#)

Som minimum skal Miljødirektoratets Naturbase brukes som informasjonsgrunnlag i vurderingen av naturverdier. I tillegg skal også lokale databaser og kunnskapsmiljøer legges til grunn for beslutningen. [\(Ref. KPA § 4.12 Indre Østfold kommune\)](#)

Ved utarbeidelse av reguleringsplaner for framtidige områder for bebyggelse og anlegg skal viktige naturkvaliteter kartlegges og søkes sikret som arealformål grønnstruktur, og/eller med angivelse av hensynssone. Viktige trær og vegetasjonsområder skal avmerkes i nye reguleringsplaner og beskyttes i bygge- og anleggsfasen. [\(Ref. KPA § 8.1 Ullensaker kommune\)](#)

Ved registrering av fremmede arter i planområdet, skal metode for bekjempelse av disse artene beskrives i reguleringsplanen og evt. fremgå av reguleringsbestemmelsene.
[\(Ref. KPA § 8.1 Ullensaker kommune\)](#)

Ved beplantning av uteareal og grønnstruktur skal det tilrettelegges i størst mulig grad for pollinerende insekter, med innslag av vekster som er gode bie- og humleplanter. Det skal ikke

innføres eller spres uønskede eller fremmede arter ved opparbeiding og beplantning av areal. [\(Ref. KPA § 8.1 Ullensaker kommune\)](#)

Viktig natur som myrområder, slåtteenger og naturbeitemark, særlig sukkertareskog (sterkt truet) og andre rødlista naturtyper på land og i sjø bør ivaretas og skjermes mot inngrep (Jf. rødlisten for naturtyper, Artsdatabanken). [\(Ref. KPA 1.7 Stavanger kommune\)](#)

Prinsippene fra «tiltakshierarkiet» om å unngå, avbøte, redusere eller kompensere bør følges. Tiltak tilpasses slik at en i størst mulig grad unngår å forringe naturverdier. Ved større utbygginger bør det vurderes krav om erstatning og kompensasjon av naturverdier som forringes/ødelegges. [\(Ref. KPA 1.7 Stavanger kommune\)](#)

Myr og karbonrike arealer

§ Nedbygging og inngrep i myr tillates ikke ved regulering eller ved tiltak. Ved regulering skal myr avsettes til grønnstruktur. Ved gjennomføring av tiltak og utbygging skal det brukes torvfri jord. Fjerning av skog i forbindelse med tiltak, jf. pbl. § 20-1 og utbygging skal i størst mulig grad unngås. Redegjørelse for hvordan tiltaket vil påvirke viktige karbonlager som myr og skog skal inngå i forslag til reguleringsplan ved 1. gangsbehandling. jf. § 1-14.4. [\(Ref. 1-14.5 Lillestrøm kommune\)](#)

Myr er viktig for biologisk mangfold, klimatilpasning og som karbonlager. Fjerning av skog bør kun gjøres dersom det er tungtveiende grunner for dette. Utbygging må da skje på en måte som minimerer omfanget av avskogingen. [\(Ref. 1-14.5 Lillestrøm kommune\)](#)

Grønnstruktur og grønne traseer

Sammenhengende grønne korridorer og grøntdrag (uavhengig av formål) i byggesonen, inkl. forbindelser til overordnede friluftsområder, skal sikres og videreutvikles. Grønne korridorer og grøntdrag ivaretar både landskap, økologiske sammenhenger og ferdselsårer. Gatetrær og alléer langs veier og stier sikres gjennom reguleringsplan. [\(Ref. KPA Asker kommune\)](#)

Ved søknad om tiltak iht. pbl. §§ 20-1 og 20-2, skal det dokumenteres at store trær og annen verdifull vegetasjon bevares og gis gode vekstforhold og at det avsettes tilstrekkelig plass til rotsystem og krone. Ved søknad iht. §§ 20-1 og 20-2 skal det ved innsendelse av søknad redegjøres for hvordan store trær eller annen verdifull vegetasjon er ivaretatt. [\(Ref. KPA 6.1 Asker kommune\)](#)

Dersom større trær fjernes eller skades, i strid med gitt tillatelse eller godkjent reguleringsplan, kan kommunen kreve satt opp fullverdige erstatningstrær. Jf. for øvrig pbl. § 32-3. Det samme gjelder for allébeplantning eller enkeltstående trær som er regulert for bevaring innenfor arealformålet trafikkområde eller annet formål langs veiene, jf. pbl. § 32-3. [\(Ref. KPA 6.1 Asker kommune\)](#)

Arealnøytralitet

Prinsippet om arealnøytralitet gjelder hele kommunen. Med arealnøytralitet menes å gjenbruke og fortette områder som allerede er utbygd, fremfor å bygge ned landbruksarealer og natur.

Med natur menes hovedøkosystemene skog, våtmark, vassdrag, naturlig åpne områder i lavlandet og semi-naturlig mark, med underliggende naturtyper. Forringet natur, eksempelvis drenert myr, regnes også som natur. Det samme gjelder naturpregede frilufts- og grøntområder, eksempelvis parker, hundremeterskoger og urbane grøntkorridorer.

[\(Ref. KPA § 16.6 Nordre Follo kommune\)](#)

Prinsippet om arealnøytralitet for naturverdier bør legges til grunn og dokumenteres i planleggingen. [\(Ref. KPA 1.7 Stavanger kommune\)](#)

Økologisk kompensasjon

Når en reguleringsplan tillater at natur eller et områdes økologiske funksjon går tapt i strid med prinsippet i § 16.6 Arealnøytralitet, skal tiltakshaver yte en økologisk kompensasjon for tapet tiltaket medfører. Økologisk kompensasjon fastsettes av kommunen, og ytes enten som erstatningsareal eller som et økonomisk bidrag til restaureringsprosjekter.

[\(Ref. KPA § 18.4 Nordre Follo kommune\)](#)

Klima og energi

Utslipp av klimagasser skal utredes ved utarbeidelse av reguleringsplan (klimagassregnskap), jf. plan- og bygningsloven § 11-9 første ledd nr. 8, for følgende tiltak:

- a. nybygg større enn 1000 m² BRA
- b. større anleggsprosjekter for bygging av vei, bruer, gang og sykkelsti, og etablering av ledningsnett for vann- og avløp som innebærer inngrep i terreng

[\(Ref. KPA § 4.2 Færder kommune\)](#)

Stier, gangforbindelser og tilgang til friluftsområder

Tilgang til turveinett som leder til større grøntområder. Avstand fra boliger til nærturområde eller grønn korridor som fører ut til disse skal være maks. 300m. Fra boligområder, skoler og barnehager skal det være god tilgang til områder for lek og aktivitet. [\(Ref. KPA 1.17.5 Stavanger kommune\)](#)

I nye byggeområder skal det, jf. plan- og bygningsloven § 11-9 nr. 6, tilstrebes at alle boliger har friområder maksimalt 500 meter til friområde på minimum 20 dekar, eller til nærmeste tursti/turvei som leder til slikt område. [\(Ref. Miljødepartementets veileder\)](#)

I regulerings-, dele- og byggesaker skal aktuelle gangatkomster til overordnet grønnstruktur og friluftsområde sikres/gjennomføres. [\(Ref. KPA 6.1 Asker kommune\)](#)

Stinettet er en del av et godt kommunikasjonssystem og må ivaretas og videreutvikles. Ved planlegging etter loven skal hensynet til eksisterende gangforbindelser, stier og snarveier ivaretas. Tilgjengeligheten til viktige friluftsområder og lekeplasser skal ivaretas. Ved tiltak som berører gang- og sykkelveier skal trafiksikkerhetsplanen legges til grunn. [\(Ref. KPA § 1.13.3 Holmestrand kommune\)](#)

Markaområder

a) Markaområder er vist med markagrense i plankartet.

b) Marka bør forvaltes etter flerbruksprinsipper som hensyntar ulike brukere. Naturvern og friluftsjntresser vektlegges. Anlegg tillates i tråd med intensjonen for marka, herunder anlegg for fysisk aktivitet som for eksempel skianlegg, hundepark, sykkelanlegg o.l. Slike anlegg bør legges i utkanten av markaområdene, i nærhet av parkeringsanlegg, og avta innover i markaområdene.

c) Spesialanlegg for ski, sykkel, hest og lignende bør planlegges slik at det ikke fortrenger andre brukere, men kommer i tillegg til øvrige eksisterende anlegg i marka. Anleggene bør fordeles jevnt i de ulike markaområdene, slik at det sikres et variert tilbud til brukerne.

d) Markaområdene bør gi varierte opplevelser, og fungere som sosial møtearena. Det bør i framtidig utvikling og bevaringen legges vekt på å tilby mulighet for alle brukergrupper. [\(Ref. KPA § 30.3 Fredrikstad kommune\)](#)

Andre anbefalinger

Det foreligger en lang rekke anbefalinger og retningslinjer fra forskning, Statsforvalter, Miljødirektoratet og nasjonale natur- og friluftslivsorganisasjoner. Her har vi løftet frem noen av de viktigste.

Medvirkning

Lange nok høringsfrister på kommuneplanen. Uttalelser skal i mange frivillige organisasjoner behandles som styrevedtak. Man må gi nok tid lokalt for frivillige i organisasjonene til å sette seg inn i planen, skrive forslag til uttalelse og til å behandle de i styrene. Vi mener derfor at kommuneplanen bør ha en frist på minimum to måneder, fratrullet eventuelle ferieuker ifølge skoleruta som for eksempel sommerferie, jul og nyttår.

Rådgivende utvalg eller referansegruppe for natur og friluftsliv. Vi ber kommunen om å opprette et rådgivende utvalg eller en referansegruppe for frivillige organisasjoner med kunnskap om natur og friluftsliv i kommunen. Denne gruppen bør involveres gjennom hele prosessen med kommuneplanen og inviteres inn før førstegangsbehandling av både samfunnsdelen og arealdelen.

Planvask: Opprydning av gamle planer som ikke passer dagens mål

Planvask er en systematisk og strategisk gjennomgang av alle eldre reguleringsplaner i en kommune, med sikte på å få et plangrunnlag som er oppdatert med hensyn til dagens kunnskap, politikk og lovverk. Kommunen skal sørge for at en urealisert reguleringsplan er oppdatert, før avgjørelse om byggesøknad, jf. § 12-4 femte ledd. Dette bør gjelder planer eldre enn 10 år og som er vedtatt etter et privat planinitiativ, jf. pbl. § 12-11.

Kommunen kan endre vedtatte planer uten erstatningsansvar så lenge det ikke foreligger en godkjent byggesøknad, jf. kommunalminister Sigbjørn Gjelsvik uttalte i Stortinget¹:

«Det er eit generelt prinsipp i norsk rett at styresmaktene med heimel i lov kan treffe vedtak som inneber innskrenkingar i bruken av areal for ein grunneigar. Eit eksempel er at

¹ [Dokument nr. 15:243 \(2022-2023\)](#), 03.11.2022

kommunenset av areal til landbruks-, natur- og friluftsmål (LNFR) samt reindrift i arealplanane sine. Det er allment akseptert at kommunen kan vedta slike arealplanar utan at grunneigar eller rettshavarar har krav på erstatning. Den klare hovudregelen er difor at ein kommune ikkje pliktar å betale erstatning når kommunen endrar arealmålet for eit område frå byggjeområde til LNFR-mål.»

Vi anbefaler kommunen å gjennomføre en planvask i forbindelse med utarbeidelsen av arealdelen der kommunen går gjennom eksisterende, uregulerte utbyggingsområder for å vurdere om regulerte områder kan endres til LNF-formål.

Vennlig hilsen

Forum for Natur og Friluftsliv Oslo og Akershus

Maria Rundhaugen Tesaker
Koordinator
FNF Oslo og Akershus

From: "FNF Oslo og Akershus" <osloogakershus@FNF-nett.no>
Sent: Fri, 29 Nov 2024 14:24:37 +0100
To: "Aurskog-Høland kommune" <postmottak@ahk.no>
Cc: "Einar Tommelstad" <tommelstad@gmail.com>; "Jan Olav Nybo" <naturvernkontakt@oa.birdlife.no>; "'leder@oa.birdlife.no'" <leder@oa.birdlife.no>; "Dag Olav Brækkan" <dag.olav.braekkan@dnt.no>; "Håkon NOA" <haakon@noa.no>; "Akershus NJFF" <akershus@njff.no>; "post@romerikesopp.net" <post@romerikesopp.net>
Subject: 23/04687 - Innspill til Varsel om oppstart til kommuneplanens arealdel, Aurskog-Høland kommune
Attachments: 291124_Uttalelse varsel arealdel Aurskog-Høland.pdf

Hei!

Vedlagt ligger innspill til Varsel om oppstart til kommuneplanens arealdel, Aurskog-Høland kommune.

Innspillet sendes på vegne av Akershus og Oslo Orienteringskrets, BirdLife Oslo og Akershus, DNT Oslo og Omegn, Naturvernforbundet Oslo og Akershus, Norges Jeger- og Fiskerforbund Akershus og Romerike Sopp- og Nyttevekstforening.

Med vennlig hilsen

Maria Rundhaugen Tesaker
Koordinator og IT-prosjektleder

Forum for natur og friluftsliv Oslo og Akershus

Mobil: 90 65 16 61 | www.fnf-nett.no/oslo-og-akershus | osloogakershus@fnf-nett.no
Storgata 28A, 0184 Oslo

AURSKOG-HØLAND KOMMUNE
Rådhusveien 3
1940 BJØRKELANGEN

Vår dato: 29.11.2024

Vår ref.: 202417130-2 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.: 23/04687

Saksbehandler: Andreas Skullerud/
22959703/asku@nve.no

NVEs innspill - Varsel om oppstart - Revisjon av kommuneplanens arealdel - Aurskog-Høland kommune

Vi viser til brev datert 07.10.2024. Saken gjelder varsel om oppstart av planarbeid for revisjon kommuneplanens arealdel i Aurskog-Høland kommune.

Om NVE

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er nasjonal sektormyndighet med innsigelseskompetanse innenfor saksområdene flom-, erosjons- og skredfare, allmenne interesser knyttet til vassdrag og grunnvann, og anlegg for energiproduksjon og framføring av elektrisk kraft. NVE har også ansvar for å bistå kommunene med å forebygge skader fra overvann gjennom kunnskap om avrenning i tettbygde strøk (urbanhydrologi). NVE gir råd og veiledning om hvordan nasjonale og vesentlige regionale interesser innen disse saksområdene skal tas hensyn til ved utarbeiding av arealplaner etter plan- og bygningsloven (pbl).

NVEs konkrete innspill

Vårt overordnede inntrykk er at planprogrammet ivaretar mange av NVEs saksområder. Det er særlig positivt å se at dere har et bevisst fokus på risiko- og sårbarhetsanalyser i forhold til skred- og flomfare, samt overvannshåndtering og sikring av eksisterende og fremtidige flomveier (klimatilpasning). Vi merker oss imidlertid at planarbeidet bygger på et eldre og noe utdatert planprogram fra 2022. Det har kommet flere sentrale styringsdokumenter etter dette tidspunktet, herunder nye Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for perioden 2023-2027. Det bør vurderes om det er hensiktsmessig å revidere planprogrammet i henhold til nye nasjonale føringer.

I vårt konkrete innspill ønsker vi å trekke frem noen forhold som ikke kommer så godt frem i det oversendte utkastet til planprogram, og som vi mener er av særlig betydning for en fremtidig, ny arealdel. For en gjennomgang av alle våre temaer viser vi til [Kartbasert veileder for kommuneplanens arealdel](#).

Vassdragsforvaltning med særlig fokus på vernede vassdrag

Vi erfarer at Aurskog-Høland kommune har mange saker som berører eller lokaliseres tett på vassdragene i kommunen. Store deler av kommunen ligger i nedbørsfeltet til det vernede vassdraget Haldenvassdraget. Vi merker oss at Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag blir nevnt innledningsvis i planprogrammet. Vi savner imidlertid en konkretisering av hvordan disse retningslinjene skal følges opp i kommuneplanarbeidet. Det er viktig at føringer for verneplanen/verneverdiene blir godt innarbeidet og ivaretatt i arealdelen. Dette vil sikre et bedre styringsgrunnlag for kommunen, samtidig som det gir større forutsigbarhet for innbyggere og andre utbyggingsaktører i kommunen.

En større bevissthet rundt vassdragsforvaltningen vil også gi positive effekter for bevaring av naturmangfold og større robusthet mot naturfarer som flom og skred. Det vises i denne sammenheng til regjeringens nye handlingsplan for naturmangfold, jf. [Meld. St. 35 \(2023-2024\) Bærekraftig bruk og bevaring av natur – Norsk handlingsplan for naturmangfold](#). NVE forventer at kommunen innarbeider disse viktige hensynene i den kommende kommuneplanprosessen.

Dersom dere planlegger for at kommuneplanen skal legge til rette for tiltak i og langs vassdrag, er det viktig å påse at virkninger for vassdragsmiljøet utredes, samt at hensyn som vannressursloven skal ivareta blir tilfredsstillende innarbeidet i planen. Vannressursloven (vrl.) åpner ikke for samordning på kommuneplannivå. Det er derfor viktig å ha et bevisst forhold til om tiltakene det legges opp til trenger tillatelse etter vannressursloven, jf. vrl. §§ 8 og 18. Dette bør avklares så tidlig som mulig i prosessen. Dersom det legges opp til videre detaljreguleringsprosesser er det tilstrekkelig at slike hensyn vurderes der.

Naturfare og forholdet til ikke-realisererte utbyggingsområder uten plankrav

Aurskog-Høland kommune har mye areal som ligger utsatt til for flom- og skredfare. Det er derfor avgjørende hvordan dere håndterer og ivaretar naturfare i arealplanleggingen. NVE erfarer at det ofte åpnes for utbygging/fortetting uten at det er satt krav om reguleringsplan. I denne sammenheng minner vi om kravet som følger av plan- og bygningsloven § 4-3 (risiko- og sårbarhetsanalyser). Dere finner mer om innholdet av ROS-kravet i Kommunal- og moderniseringsdepartementets (nå KDD) [rundskriv H-5/18 Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling](#). Dersom dere ikke legger inn krav om reguleringsplan for nye utbyggings- og fortettingsområder, herunder områder for spredt nærings-, bolig- og fritidsbebyggelse (LNF-spredd) mv., må reell skred- og flomfare utredes som del av kommuneplanprosessen. Et alternativ er å legge inn bestemmelser med forbud om tiltak innenfor kjente fare- og aktsomhetsområder. Det vises også til de skjerpede forventningene til risiko- og sårbarhetsarbeidet i [Meld. St. 27 \(2023-2024\) Tryggare framtid – førebudd på flaum og skred](#).

Forholdet til eksisterende vannkraftverk oppstrøms planområdet

Det finnes flere oppdemmede vassdrag med noe varierende formål i Aurskog-Høland. Som hovedregel er det ikke nødvendig å innføre restriksjoner for planlegging og utbygging av areal som helt eller delvis kan bli rammet av dambrudd. Institusjonsbygg og infrastruktur som vil ha avgjørende funksjoner i en alvorlig krisesituasjon bør likevel ikke plasseres på en slik måte at de kan bli satt ut av funksjon av et dambrudd.

Det er uansett viktig at kommunen sender planer om nye bygg og anlegg nedstrøms damanlegg til dameieren (kraftverkskonsesjonærene, vannverkseiere mv.), ettersom utbygging nedfor dammene kan skape behov for å oppklassifisere og oppgradere dammene teknisk.

Eksisterende nettanlegg

Det regionale nettanlegget Løken-Bjørkelangen, eid og driftet av Elvia AS, må hensyntas i planen. Det oppfordres til tett dialog med Elvia AS om hvordan nettanlegget best kan ivaretas i planen, særlig med hensyn til bredden på hensynssonen. Når det gjelder reguleringsmagasiner, bør disse markeres i plankartet som hensynssone/område som er båndlagt etter vassdragslovverket med formål "Reguleringsmagasin" (pbl § 11-8 d / SOSI-kode H740). Reguleringsformålet bør være pbl § 11-7 nr. 6.

Dersom våre saksområder ikke blir tilstrekkelig ivaretatt, vil det kunne medføre innsigelse.

Generelle råd

For å få en fullstendig oversikt over hvordan dere kan ta hensyn til våre tema i kommuneplanens arealdel anbefaler vi dere å bruke våre [internettssider for arealplanlegging](#). Her er informasjonen og veiledningen lagt opp etter plannivå. Vi vil særlig vise til [Kartbasert veileder for kommuneplanens arealdel](#). Veilederen leder dere gjennom alle våre fagområder, og gir dere verktøy og innspill til planarbeidet. Den som utarbeider planen, har ansvar for at disse interessene blir vurdert i planarbeidet.

For øvrig viser vi til NVEs [veileder 2/2017 Nasjonale og vesentlige regionale interesser innen NVEs saksområder i arealplanleggingen](#). Veilederen gir dere god hjelp og oversikt for å sikre at våre saksområder blir tilstrekkelig ivaretatt i kommuneplanprosessen. Dere finner også god veiledning på anbefalte fremgangsmåter i NVEs [veileder 2/2011 \(revidert 22. mai 2014\) Flaum- og skredfare i arealplanar](#), som også inneholder veiledning i relasjon til eksisterende vannkraftverk.

NVEs oppfølging av planarbeidet

Dersom planen berører NVEs saksområder, skal NVE ha tilsendt planen ved offentlig ettersyn. I plandokumentene må det gå tydelig fram hvordan de ulike interessene er vurdert og innarbeidet i planen. Alle relevante fagutredninger innen NVEs saksområder må være vedlagt planer som sendes på høring til NVE. Vi ber om at alle plandokument blir sendt elektronisk til NVE.

Ta gjerne kontakt på e-post eller telefon ved konkrete spørsmål om NVEs saksområder.

Med hilsen

Øyvind Leirset
Seksjonssjef

Andreas Skullerud
Rådgiver

Dokumentet blir sendt uten underskrift. Det er godkjent etter interne rutiner.

Mottakere:

AURSKOG-HØLAND KOMMUNE

Kopimottakere:

STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG AKERSHUS
Akershus fylkeskommune

Aurskog-Høland kommune
Rådhusveien 3
1940 BJØRKELANGEN

Deres ref: 23/4687-19
Vår ref: 2024/262914
Dato: 29.11.2024

Innspill til oppstart av planarbeid for revisjon av kommuneplanens arealdel

Vi viser til brev datert 7. oktober 2024 med varsel om oppstart av arbeidet med å revidere kommuneplanens arealdel.

Mattilsynets rolle

Mattilsynet er statlig sektormyndighet for områdene planter, helse og velferd hos fisk og dyr, mat og drikkevann. Som høringsinstans har vi i oppgave å bidra til å ivareta nasjonale og regionale interesser innenfor våre forvaltningsområder.

Forventninger til planarbeidet

Kommunen skal i samsvar med folkehelseloven kapittel 2 ta drikkevannshensyn når den utarbeider arealdelen av kommuneplanen og reguleringsplaner, samt når den gir tillatelser etter relevant regelverk, jf. Forskrift om vannforsyning og drikkevann (drikkevannsforskriften).

Nasjonale mål for vann og helse, sist revidert i 2024, har konkrete mål som skal ivaretas spesielt for å sikre vannforsyninger gjennom tiltak i planer. Herunder er mål om å knytte utilfredsstillende separate og små fellesanlegg til felles vannforsyning der kvaliteten lettere kan kontrolleres.

I Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging framheves det at kommunens drikkevannsforsyning skal inngå i vurderingen av samfunnssikkerhet i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Det framheves videre at drikkevannskilder skal tas hensyn til og sikres i planleggingen, blant annet for å redusere behovet for vannrensing.

Innspill til kommuneplanens arealdel

Drikkevann og drikkevannsforsyninger er i hovedsak saksområdet vårt i arealdelen.

Arealdelen må bidra til å sikre gode og trygge drikkevannskilder, samt produksjon og levering av trygt drikkevann til fastboende, fritidsboliger og næring. Kommunen skal igjennom kommuneplanens arealdel fastsette bestemmelser som ivaretar drikkevannshensynet.

Mattilsynet forventer at Aurskog-Høland kommune i sin planlegging følger opp de nasjonale forventningene og de føringene som er gitt. Tydelige bestemmelser for å sikre at drikkevannskilder ikke forurenses eller forringes er sentralt i denne sammenhengen.

I kommuneplanen for Aurskog-Høland 2018-2028 er det ikke fastsatt hensynsoner med bestemmelser for drikkevannskildene til Store Langsjø eller Sylomtjern vannverk.

I bestemmelsen for hensynssone for nedslagsfelt drikkevann H110 i gjeldende arealdel for gamle Rømskog kommune (§1.1) er det fastsatt en meget generell bestemmelse for drikkevannskildene Store Lyseren og Ertevang. Dette er ikke i tråd med nye nasjonale føringer for området og må derfor endres.

Kommunen må etablere hensynsoner, jf. PBL § 11.8 for sikre samtlige drikkevannskilder og areal til infrastruktur for vannforsyning og avløp. Mattilsynet er kjent med at det er gjennomført en farekartlegging knyttet til Store Langsjø og Sylomtjern som drikkevannskilder. Det foregår også et tilsvarende arbeide vedrørende Store Lyseren og Ertevang. Mattilsynet forventer derfor at hensynsoner og bestemmelser utarbeides i tett dialog med kommunens vannfaglige avdeling. Jf drikkevannsforskriften §§ 12 og 26.

Hensynssonenes bestemmelser i planen må klart beskrive hvilke tiltak og aktiviteter som ikke tillates. Planens bestemmelser bør bl.a stille krav til løsninger for blant annet avløp og overvannshåndtering, som ikke kan forurense vannforsyningen. Det må også vurderes om det bør innføres avstandskrav til drikkevannskildene i forhold til bruk av husdyrgjødsel og plantevernmidler samt for beitedyr, hester mm.

Innsjøer som benyttes som drikkevannskilder er også ofte et attraktivt friluftsområde. Det kan også være ønsket om å utvikle område til bl.a. fritidsbebyggelse eller andre formål. Det er derfor viktig at kommunen i forbindelse med planarbeidet vurderer bruken av området opp mot hensynet til trygt drikkevann og innfører bestemmelser som tydelig viser hvilke aktiviteter og tiltak som ikke er tillatt. Mattilsynet vurderer at tydelige hensynsonebestemmelser, vil kunne tilrettelegge for en fornuftig bruk av området som er forenelig med drikkevannshensynet.

Det er viktig at arbeidet med denne planen vil bli koordinert med kommunens hovedplan for vann. Dette er spesielt viktig når det nå skal utarbeides en ny arealplan for den nye kommunen. For å se helheten i drikkevannsforsyningen i kommunen bør Hovedplan for vann og avløp utarbeides som en kommunedelplan.

Kommunen skal ta drikkevannsforsyningene med i vurdering av samfunnssikkerheten. Her viser vi til nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023– 2027 og nye nasjonale mål for vann og helse.

Kommunens utfordringer knyttet til vannforsyningen bør gjenspeiles i planen. Dette kan for eksempel være leveringssikkerhet, at flere bør knyttes til fellesanlegg, små private vannforsyninger, fritidsbebyggelse, klimaendringer mm. Vi vil spesielt nevne kommunens pågående arbeid med å overta ansvaret for drikkevannsforsyningen i gamle Rømskog kommune. Her er det å sikre både ordinær vannforsyning og reservevannforsyning til området en stor og viktig utfordring.

Kommunen må sette seg mål for å sikre trygt drikkevann i tråd med blant annet drikkevannsforskriften og nasjonale mål for vann og helse. I tillegg må kommunen sørge for sikker vannforsyning til både innbyggere, næringsliv, fritidsbebyggelse, brannslukking, sanitærvann og matproduksjon.

Arealer for etablering av for eksempel vindkraft, solkraft eller annet potensielt forurensende aktivitet/tiltak må ikke komme i konflikt med arealer som er avsatt til beskyttelse av nedslagsfelt og vanntilsigsområder til disse.

Oppsummering

Mattilsynet forventer at kommunen prioriterer drikkevann i arealdelen på følgende måte:

- Sterkere beskyttelse av nåværende og mulige fremtidige drikkevannskilder jf PBL § 11.8.
- Sikre at drikkevannshensynet ivaretas i planleggingen Jf drikkevannsforskriften §26
- Helhetlig plan for drikkevannsforsyning, avløps- og overvannshåndtering. Planen må revideres når kommuneplanens arealdel og regelverket endres. Planen(e) skal sikre etterlevelse av bestemmelser og regelverk når det planlegges for by- og tettstedsutviklingen, næringsutviklingen og bolig- og fritidsbebyggelse.
- Sikre trygt drikkevann til fastboende, fritidsboliger, forsvaret, offentlige institusjoner samt bygg, industri og næring mv. jf nasjonale mål for vann og helse: Målområde A
- Plan for at flere eiendommer i sprett bebyggelse knyttes til fellesanlegg for vann- og avløp. Jf. nasjonale mål for vann og helse: Målområde C
- Forebygge klimaendringenes påvirkninger på drikkevannskilder samt vann- og avløpsnett. Jf nasjonale mål for vann og helse: Målområde F
- Plan for fornying av utilfredsstillende ledningsnett og reduksjon av lekkasje på ledningsnett. Jf nasjonale mål for vann og helse: Målområde E
- Tydelig eierskap og sikker drift av private drikkevannsforsyninger. jf. lov om kommunale vass- og avløpsanlegg.
- Nye vannforsyninger skal eies av kommunen eller av et andelslag, jf. lov om kommunale vass- og avløpsanlegg.

Vi ber om å bli orientert i det videre planarbeidet og vil gi ytterligere høringsuttalelser senere i prosessen.

Med hilsen

Klaus Fottland
seniorinspektør

Björg Voje Heieren
seniorinspektør

Dokumentet er godkjent elektronisk / This document has been electronically approved

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG AKERSHUS

Vedlegg: Relevant regelverk, nasjonale mål og regjeringen forventninger

RELEVANT REGELVERK, NASJONALE MÅL OG REGJERINGENS FORVENTNINGER

Kommunen skal i samsvar med folkehelseloven kapittel 2 ta drikkevannshensyn når den utarbeider arealdelen av kommuneplanen og reguleringsplaner, samt når den gir tillatelser etter relevant regelverk, jf. § 26 i drikkevannsforskriften.

Nasjonale mål

- I 2024 ble nye nasjonale mål for vann og helse vedtatt av regjeringen, sammen med en ny gjennomføringsplan. Protokollen har konkrete mål som skal ivaretas spesielt for å sikre vannforsyninger gjennom tiltak i planer. Herunder er mål om at alle skal ha tilgang til drikkevann, og da fortrinnsvis fra et vannforsyningssystem. I Norge er det mange tusen privateide enkeltvannforsyninger og små vannforsyningssystemer som forsyner husstander og fritidseiendommer. Driften og kunnskapen om drikkevann varierer sterkt, og de færreste enkeltvannforsyningene har vannbehandling, noe som kan utfordre tilgangen til trygt og nok drikkevann.

I plan- og beredskapssammenheng vil vi spesielt trekke frem følgende nasjonale mål på drikkevannsområdet:

- Alle vannforekomster med uttak av drikkevann skal være beskyttet mot forurensning, se nr. 4
- Kommunal samfunnsplanlegging skal sikre innbyggerne trygt drikkevann og drikkevannshensyn skal ivaretas i arealplanleggingen, se nr. 5
- Kommunen skal ha helhetlige planer og tiltak som ser vann, avløp og arealbruk i sammenheng, se nr.6
- Kommunens overordnede risiko og sårbarhetsanalyser skal ivareta sikkerheten i drikkevannsforsyningen, se nr. 11
- Kommunens beredskapsplanverk skal sikre alternativ drikkevannsforsyning for alle, om nødvendig gjennom samarbeid, se nr. 12.

Dere finner målene her: [Nasjonale mål for vann og helse med gjennomføringsplan](https://regjeringen.no) (regjeringen.no) (basert på FNs bærekraftsmål, særlig nr. 6 med delmål, for å sikre bærekraftig vannforvaltning og tilgang til trygt drikkevann)

Nasjonale forventninger

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023 -2027- punkt 6.4 omhandler rent og trygt drikkevann. Her kommer det frem at: «Kommunene har ansvar for å sikre husholdningene og næringslivet tilgang på tilstrekkelige mengder helsemessig trygt drikkevann. Dette er en forutsetning for god helse og et velfungerende samfunn. Sikring av drikkevannskilder og areal til infrastruktur for vannforsyning og avløp, er derfor en viktig del av kommunale planer. Vannforekomster som benyttes til vannforsyning må beskyttes mot forurensning med hensynssoner med tilhørende planbestemmelser. Dette kan også bidra til å redusere behovet for rensing ved produksjon av drikkevann.»

Det står også at kommunen skal ta drikkevannsforsyningene med i vurdering av samfunnstrygghet i samfunnsdelen og arealdelen i kommuneplanen. Forventningene finner dere her: Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027 - regjeringen.no.

Av de nasjonale forventningene vil vi spesielt kommentere følgende forventningspunkt for sektorområdene til Mattilsynet:

Plantehelse

- **Forventningspunkt 44.** «Helhetlig masseforvaltning avklares i regionale og kommunale planer. Planer for større bygge- og anleggsarbeider avklarer hvordan overskuddsmasser skal disponeres og hvordan nødvendig areal til håndteringen skal sikres. Muligheten for ombruk og materialgjenvinning vurderes, og massebalanse bør tilstrebes.»

Drikkevann

- **Forventningspunkt 61.** «Samfunns- og arealplanleggingen samordnes med planlegging av vannforsyning og avløp, herunder overvannshåndtering og vurdering av naturbaserte løsninger.»
- **Forventningspunkt 71.** «Kommunens drikkevannsforsyning skal inngå i vurderingen av samfunnssikkerhet i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Drikkevannskilder tas hensyn til og sikres i planlegging, blant annet for å redusere behovet for vannrensing».

Aurskog-Høland kommune
Rådhusveien 3
1940 Bjørkelangen
postmottak@ahk.no
cecilie.kinstad@ahk.no

Telefon + 47-48 17 07 85
Org.nr. 975 615 308 MVA
E-post leder@oa.birdlife.no
Internett oa.birdlife.no

Deres ref.
23/04687

Deres kontaktperson
Cecilie Kinstad

Vår ref.
sak/713

Vår kontaktperson
Svein Dale

Dato
02.12.2024

Innspill til oppstart av arealdelen av kommuneplanen

BirdLife Oslo og Akershus viser til melding om oppstart av arbeid med kommuneplanens arealdel. Vi har i telefonsamtale med arealplanlegger Cecilie Kinstad fått aksept for å levere våre merknader én dag etter fristen, og det takker vi for.

Vi vil først vise til FNFs innspill, som BirdLife OA er med på. Der pekes det på viktige temaer som må reflekteres i arealdelen blant annet for å følge opp naturavtalen fra Montreal. Det gjelder vern og sikring av ulike typer natur, restaurering av nedbygde og utnyttede områder, arealnøytralitet og planvask.

Vi registrerer at kommunen inviterer lag, foreninger og enkeltpersoner til å komme med forslag til arealer der det ønskes ny bruk. BirdLife OA vil isteden oppfordre kommunen til selv å øke arealet av og antall områder som reguleres til spesialområde naturvern etter plan- og bygningsloven, for å sikre og øke det biologiske mangfoldet. Det er behov for spesiell innsats for å sikre våtmarker, myr, eldre skog og rike kulturlandskap. Vi kan bistå kommunen med å foreslå konkrete områder om dere selv ikke har oversikt over hva som er viktigst å ta vare på.

Dersom kommunen eier arealer med gammel naturskog bør de eldste og mest artsrike arealene settes av til skogvern etter naturmangfoldloven, for eksempel gjennom ordningen med frivillig skogvern, de øvrige som administrativt fredete områder.

Videre oppfordrer vi kommunen til å være svært kritiske til arealinnspill som kommer i løpet av denne høringen som gjelder utbygging av natur- og landbruksarealer. Kommunen bør bestrebe seg på å bli arealnøytrale og dermed også foreta en planvask av tidligere planlagte utbygginger som berører natur- og landbruksarealer. Kommunen må ha som mål at det ikke blir ytterligere tap av disse arealkategoriene, og heller ha fokus på å restaurere ødelagte områder. Særlig nå, som vi er inne i FNs naturrestaureringstiår.

Vennlig fuglehilsen

Håkan Billing
leder

Svein Dale (sign.)
naturvernkontakt Aurskog-Høland

975615308
BIRDLIFE NORGE AVD. OSLO OG AKERSHUS
Postboks 1041 Sentrum
0104 OSLO
Norge
leder@oa.birdlife.no
48170785

02.12.2024

948164256
AURSKOG-HØLAND KOMMUNE
Rådhusveien 3
1940 BJØRKELANGEN

Høringssvar til oppstart av arealdelen av kommuneplanen

Vedlagt er vårt høringssvar til oppstart av arealdelen av kommuneplanen. Vi fikk utsettelse én dag med å svare. Deres ref. er 23/04687 ved Cecilie Kinstad.

Saken er også å finne i vårt arkiv:
<https://oa.birdlife.no/sak/713>

Statens vegvesen

49

AURSKOG-HØLAND KOMMUNE
Rådhusveien 3

1940 BJØRKELANGEN

Behandlende enhet:
Transport og samfunn

Saksbehandler/telefon:
Arne Kolstadbråten / 24058357

Vår referanse:
24/270244-2

Deres referanse:
23/04687-19

Vår dato:
02.12.2024

Varsel om oppstart av planarbeid for revisjon av kommuneplanens arealdel – Aurskog– Høland kommune

Vi viser til oversendelse av 07.10.24 og vår uttalelse til planstrategien av 05.11.24.

Varsel om oppstart henviser til vedtatt planstrategi uten ytterligere detaljer innenfor Statens vegvesens ansvarsområde.

Vår uttalelse til planstrategien kan derfor legges til grunn som uttalelse til varsel om oppstart også.

Statens vegvesen Transport og samfunn
Med hilsen

Anders Olav Hagerup
Seksjonssjef

Arne Kolstadbråten

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Kopi

AKERSHUS FYLKESKOMMUNE, Postboks 1200 Sentrum, 0107 OSLO
STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG AKERSHUS, Postboks 325, 1502 MOSS

Postadresse
Statens vegvesen
Transport og samfunn
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Telefon: 22 07 30 00
firmapost@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Innspurten 11C
0663 OSLO

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Fakturmottak DFØ
Postboks 4710 Torgarden
7468 Trondheim

Aurskog-Høland kommune
Rådhusveien 3
1940 BJØRKELANGEN

Vår ref.: 2024/47827-3

Deres ref.: 23/04687

Dato: 06.12.2024

Aurskog-Høland kommune - Uttalelse til varsel om oppstart av planarbeid for revisjon av kommuneplanens arealdel

Vi viser til kommunens brev datert 7. oktober 2024 med anmodning om uttalelse til varsel om oppstart av kommuneplanens arealdel, med høringsfrist 1. desember. Vi ba om og fikk utsatt frist for å oversende våre innspill til 6. desember.

Bakgrunn

Kommunestyret i Aurskog-Høland kommune vedtok i møte 18.09. 2024 å varsle oppstart av revisjon av kommuneplanens arealdel. Arbeidet skal basere seg på mål fastsatt i kommuneplanens samfunnsdel, (vedtatt 18.9.2024) på arealstrategier, overordnede føringer og på planprogram vedtatt av kommunestyret 21.11.2022.

Fylkeskommunens rolle

Fylkeskommunen skal bidra til og sørge for at nasjonale og regionale føringer blir fulgt opp i alt planarbeid. Vi uttaler oss til planarbeidet som regional planmyndighet, forvalter av fylkesvei, forvalter av innlandsfisk, fagmyndighet for kulturminnevern, forvalter av miljøvern hensyn og utøvende myndighet etter vannforskriften.

Vi har følgende merknader til varsel om oppstart:

Planfaglige merknader

Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus

Ett av hovedmålene i regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus (RP-ATP) er at utbyggingsmønsteret skal være arealeffektivt, basert på prinsipper om flerkjernet utvikling og bevaring av overordnet grønnstruktur. Planen skal bidra til å nå det felles målet for Oslo og Akershus, fastsatt gjennom Stortingets klimaforlik og Oslopakke 3, om at persontransportveksten i området skal tas med kollektivtransport, gange og sykkel.

Parkering

Bestemmelser i gjeldende kommuneplan stiller krav til minimums parkeringsdekning, avhengig av utbyggingsformål. Det stilles i tillegg krav til parkeringsplasser for

PKKM plan

Postadresse: Postboks 1200 Sentrum, 0107 OSLO

Besøksadresse: Galleri Oslo Schweigaards gate 4, 0185 OSLO

Telefon: 22 05 50 00

E-post: post@afk.no

Internett: www.afk.no

Org.nr.: 930580783

bevegelseshemmede og for sykkelparkeringsplasser.

Fylkeskommunen mener begrensning i parkeringsdekning er et egnet virkemiddel for å stimulere til bruk av gange-, sykkel og kollektivtransport fremfor bilbruk. Det anbefales at det fastsettes parkeringsbestemmelser som angir maksimumsnormer, og at disse er strenge. Dette er særlig viktig for arbeids- og kundeintensive virksomheter.

Samfunnsdelen med arealstrategi

Akershus fylkeskommune hadde i sin uttalelse til samfunnsdelen, jf. 30.5.2024, flere innspill til arealstrategien, som skal gi føringer for utbyggingsmønster og framtidig arealbruk og for kommunens utvikling i et langsiktig perspektiv. Vedtatt samfunnsdel ble nylig oversendt, og den har mange gode føringer som kan legges til grunn for arealdelen. Vi kan imidlertid ikke se at våre innspill til arealstrategien er innarbeidet i vedtatt samfunnsdel. Vi vil derfor kort gjenta noen av disse innspillene relevant for utarbeidelse av arealdelen:

Fritidsbebyggelse

Arealstrategien sier at utvidelse av eksisterende hyttefelt kan utvides når det styrker lokalsamfunnet. Vi mener dette bør presiseres nærmere, og at andre interesser tas med i beregningen når nye byggeområder for fritidsbebyggelse skal vurderes, blant annet. Nye områder for fritidsbebyggelse bør ikke ta hull på viktige naturområder, landbruksarealer og kulturlandskap. Vi anbefaler å lage en oversikt over regulerte og uregulerte hytteområder og se hva det framtidige behovet er og hvilket potensial som finnes i de eksisterende områdene.

Næringsområder

I følge RP-ATP R10- Rett virksomhet på rett sted skal alle kommuner kunne legge til rette for næringsutvikling med utgangspunkt i sine fortrinn. Lokalisering av alle typer arbeidsplasser skal følge prinsippene i regional plan om rett virksomhet på rett sted. I arealstrategien står det blant annet at det skal legges til rette for arealkrevende næring på Aursmoen-Harkerud og legges til rette for næringsarealer tilknyttet lokalsamfunn i hele kommunen samt sørge for arealeffektive sentrumsnære utbyggingsområder samtidig som man ivaretar spredt boligbygging i hele kommunen. Tilrettelegging for nye næringsarealer må forholde seg til R10, og omdisponering av LNF og dyrka mark til nye næringsområder må forventes å være utfordrende.

Arealstrategisk kart

Fylkeskommunen mener arealstrategisk kart vist i samfunnsdelen burde være mer i tråd med føringene i den regionale planen slik at det ikke skaper forventning om utvikling i strid med denne.

Medvirkning

I følge Plan- og bygningsloven §5-1 står det at enhver som fremmer planforslag, skal legge til rette for medvirkning. Kommunen skal påse at dette er oppfylt i planprosesser som utføres av andre offentlige organer eller private. Kommunen har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. Grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte, skal sikres gode muligheter for

medvirkning på annen måte.

Vi ser det er allerede gjort et godt arbeid med medvirkning med barn og unge i kommunen, og anbefaler at de ti rådene følges opp i det videre der det er relevant i planarbeidet. Se mer om dette i innspill fra *Idrett, mangfold og folkehelse* senere i denne uttalelsen.

Barn og unges interesser

Fylkeskommunen er opptatt av at det legges vekt på å sikre god kvalitet for lek- og uteopphold. Kvantitetskrav, i form av arealkrav, til områder for lek og uteopphold for barn og unge vurderes av fylkeskommunen som underordnet kvalitetskrav. Fylkeskommunen er derfor opptatt av at kommunen legger arbeid i å sikre gode kvaliteter på de leke- og uteoppholdsarealene som legges inn i planen.

Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen slår fast at det er et viktig nasjonalt mål å sikre barn og unges oppvekstmiljø. Fylkeskommunen minner om at uteoppholdsarealer og nærekeplasser skal utformes slik at de appellerer til barn og unge, samt de andre beboerne av området, støtter opp under deres behov og ønsker, og bidrar til samfunnsbygging i området. Vi viser til [Veileder om barn og unge i plan og byggesaker](#).

Samferdsel

Kartlegging av byggeområder:

Det vil bli gjennomført en kartlegging av områder som i gjeldende plan er avsatt til utbygging, men der det foreløpig ikke er tatt initiativ til videre planlegging. Også byggeområder der videre utbygging vil påvirke dyrket mark, karbonrike områder eller arealer med verdifull natur vil bli kartlagt. Berørte grunneiere vil bli involvert i denne kartleggingen.

Akershus fylkeskommune er grunneier for to av disse byggeområdene. Begge disse arealene ligger på eiendom gbnr 1/1 Kjelle og de er avsatt til fremtidig bolig- og fremtidig næringsformål. Samferdsel er positiv til denne kartleggingen.

Innspill til varsel om revisjon av kommuneplanens arealdel:

Areal og transport:

Det blir lagt vekt på regionale og nasjonale føringer for samordnet areal- og transportplanlegging. Gjeldende kommuneplan formulerer flere prinsipper, strategier, tiltak, planer, mål og delmål for å konkretisere/videreføre disse føringene, noe som er viktig for å fremme en bærekraftig utvikling.

Vurdering av trafikale konsekvenser:

En drøfting av trafikale konsekvenser - for alle trafikantergrupper - er viktig for å kunne vurdere arealinnspill og for å fastsette behovet for avbøtende tiltak. Hvis kommuneplanens arealdel tilrettelegger for arealbruk som vil kreve nye samferdselstiltak må det, gjennom rekkefølgebestemmelser, sørges for at disse tiltakene blir gjennomført. Akershus fylkeskommune har ingen frie investeringsmidler til infrastrukturtiltak som må gjennomføre som en følge av nye arealutviklingsprosjekter.

Avkjørsel fra fylkesvei:

Vi forutsetter at rammeplan for avkjørsler vil bli videreført som en del av kommuneplanens arealdel.

Støy:

Dagens kommuneplanbestemmelser krever at retningslinjer for støy i arealplanlegging (T-1442) skal legges til grunn for all planlegging og alle enkelttiltak. Vi går ut fra at dette kravet vil bli videreført.

Byggegrense langs fylkesveier:

Gjeldende kommuneplanbestemmelser inneholder *Særskilt byggegrense for enkelte fylkesveistrekninger*. Bestemmelsen gjelder for flesteparten av det tidligere sekundære fylkesveinettet i kommunen. For å få en ensartet behandling av byggegrensesakene ber vi om at planbestemmelsen utvides til å gjelde for alle fylkesveistrekninger i kommunen.

Vi ber også om at gamle fylkesveinummer byttes ut med nye/gjeldende fylkesveinummer – se [Vegkart \(vegvesen.no\)](http://vegvesen.no).

Bestemmelser om vann, avløp, overvann, grunnforhold og flom/skred:

Vi går ut fra at bestemmelser i gjeldende kommuneplan vil bli videreført.

Spredt bebyggelse:

Dagens kommuneplan inneholder bestemmelser og vilkår for å kunne sikre at spredt utbygging/boligutbygging skjer på en kontrollert og bærekraftig måte. Vi ønsker at gjeldende krav blir videreført.

Kulturminnevern

Kommuneplanens arealdel skal angi hovedtrekkene i arealdisponeringen, rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk, samt hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponeringen av arealene. Plankartet skal i nødvendig utstrekning vise hovedformål og hensynssoner for bruk og vern av arealer, jf. pbl § 11-5. Fylkeskommunen har innspill til planforslaget slik at kommuneplanen bedre ivaretar kulturminneinteressene i kommunen.

Kommunedelplan for kultminner 2021-2031

Kommunedelplan for kulturminner 2021-2031 ble vedtatt 20.06.2022. Planen er bygd opp av en generell redegjørelse, en handlingsdel med tiltak og et registreringsdokument (vedlegg A) bestående av delområdene 1-67. Vurderingen av de enkelte objektenes og kulturmiljøenes verneverdi er samlet i registreringsdokumentet (vedlegg A). Dette er et «levende» dokument som kan revideres fortløpende. Kommunen er per dags dato i gang med arbeidet med å revidere kulturminneplanen for gamle Rømskog kommune og innlemme denne i kommunens kulturminneplan. Foreløpig er det den gamle kulturminneplanen for Rømskog som brukes som kunnskapsgrunnlag for kulturminneforvaltningen. Vi anbefaler at det bør utarbeides

generelle bestemmelser for både de prioriterte vekstområdene og områdene utenfor som knytter kommuneplanen med den nye kulturminneplanen. Hensynssoner gir muligheter til å ivareta kulturminner, kulturmiljø og landskap. Å ivareta dette på kommuneplannivå vil bidra til forutsigbarhet for forvaltning, eiere og utbyggere. Dersom Aurskog-Høland kommune skal bevare en historisk lesbarhet, identitet og attraktivitet med hensyn til å trekke til seg nye innbyggere, næringsaktører og besøkende, er det svært viktig at et representativt utvalg av historien bevares og framheves via hensynssoner.

Automatisk fredete kulturminner og saksbehandling i kommunen

Alle spor etter menneskelig virksomhet fra middelalder og eldre perioder i det fysiske miljøet som omgir oss, er automatisk fredete og definert som nasjonalt viktige, uavhengig av om de er kjente i dag eller ikke. I dag er det registrert ca. 722 automatisk fredete kulturminner fordelt på 318 kulturminnelokaliteter i Aurskog-Høland kommune. I tillegg må man ta høyde for at det eksisterer et antall ukjente automatisk fredete kulturminner som har et like sterkt vern som de kjente.

Fylkeskommunen understreker at grave- og byggetiltak i uregulerte områder også lett kan komme i konflikt med automatisk fredete kulturminner. Dette gjelder også i områder hvor det ikke tidligere er gjort arkeologiske funn. Dersom kommunen åpner for spredt utbygging i uregulerte områder, må det tydelig framkomme av bestemmelser/retningslinjer at alle søknader om grave- og byggetiltak skal oversendes fylkeskommunen (jf. kulturminneloven § 25), slik at vi kan vurdere forholdet til automatisk fredete kulturminner. Fylkeskommunen ber kommunen om å være oppmerksom på tiltak både i uregulerte og regulerte områder kan ha en negativ innvirkning på automatisk fredete kulturminner både fysisk og visuelt. Fylkeskommunen er i så tilfelle rette myndighet for all saksbehandling knyttet til automatisk fredete kulturminner.

Et grep for å sikre god forvaltning og ivaretagelse av automatisk fredete kulturminner er å implementere en uttømmende sjekkliste for hvilke tiltak som kan gripe inn i kjente og ukjente automatisk fredete kulturminner, slik at kommunens rutine er å sende over slike saker over til fylkeskommunen for behandling. Dette vil være til hjelp for kommunens saksbehandlere og vil sikre kunnskapsoverføring til nyansatte. Vedlagt er fylkeskommunens oversikt over saker vi ønsker å få oversendt.

Automatisk fredete kulturminner og hensynssoner i kart

Kjente kulturmiljø og kulturminner bør vises gjennom hensynssoner i kommuneplanens arealdel med tilhørende bestemmelser eller retningslinjer. I plankart skal automatisk fredete kulturminner markeres med Hensynssone d), SOSI-kode H730. Et kartlag som viser automatisk fredete kulturminner i kommunens digitale kartprogram bør være mest mulig tilgjengelig i kommunens daglige saksbehandling.

Avklaring av forholdet til automatisk fredete kulturminner, kulturminneloven § 9

I noen tilfeller er det åpenbart allerede på kommuneplanstadiet at enkelte arealer ikke bør utvikles på grunn av kulturminneverdiene. Imidlertid eksisterer det, som antydnet ovenfor, ikke

full oversikt over alle automatisk fredete kulturminner i kommunen. Oversikten som finnes er basert på tidligere arkeologiske registreringer i forbindelse med planprosesser og andre tiltak, samt innrapporteringer. Det betyr at forholdet til automatisk fredete kulturminner ikke dermed er avklart hvis det avsettes arealer i kommuneplanen til f. eks næring. Dette gjøres vanligvis på varsel i planprosessen ved at det f. eks kan stilles krav om arkeologisk registrering jf. kulturminneloven § 9 *Undersøkelsesplikten*. Det er derfor viktig for kommunen og utbyggere å være oppmerksomme på at resultater av arkeologiske registreringer i forbindelse med planarbeid, som dokumenterer automatisk fredete kulturminner med høy verdi innenfor områdene, kan sette restriksjoner og avgrensinger på selve arealene, samt sette begrensinger på bygningsvolum, materialbruk o.l.

Verneverdige kulturminner og kulturmiljø fra nyere tid i kommunens kulturminneplan

I forbindelse med at kulturminneplanen ble vedtatt ble det gjort følgende vedtak i kommunestyret «2. Kommunedelplan for kulturmiljøer 2021 vedtas med følgende områder som bør sikres gjennom regulering og bruk av hensynssoner med formål bevaring», jfr. sak 55/22, 20.06.2022. Vi anbefaler at kulturmiljøene markeres med hensynssone c) bevaring av kulturmiljø (H570) i plankartet med tilhørende retningslinjer som sikrer at tiltak på verneverdig bebyggelse og i omgivelsene tar hensyn til verneverdiene. Alternativt kan man utarbeide generelle bestemmelser for kulturminner og kulturmiljø. Slike bestemmelser vil gjelde for alle kulturminner, uavhengig om de ligger innenfor hensynssonene eller ikke. En slik løsning vil gi et vern til de verneverdige enkeltbyggene og andre kulturminner som står oppført i kunnskapsgrunnlaget Delområde 1-30 og Delområde 31-67 i kulturminneplanen (2022), samt den gamle kulturminneplanen til Rømskog (2017). Det kan også legges inn bestemmelser til arealformål som sikrer tilpasning til verneverdige bygninger og kulturmiljøer. For Aurskog-Høland vil dette være spesielt aktuelt for LNF-områdene.

Fredete kulturminner

I kommuneplanens arealdel kan alle kulturminner som er fredet etter kulturminneloven avsettes som hensynssone d) i plankartet (H730), jfr. pbl § 11-8 bokstav d). Dette gjelder for alle typer fredning eller vern etter kulturminneloven. Aur prestegård er fredet ved vedtak etter kulturminneloven. I gjeldende plankart er Aur prestegård vist med hensynssone c) (H570). Vi anbefaler at hensynssonene videreføres ved rullering av arealdelen. Vi anbefaler at det legges inn retningslinjer til disse hensynssonene, da arealdelens bestemmelser ikke har det i dag.

Listeførte kirker

Aurskog kirke og Løken kirke er listeførte og av nasjonal verdi, og vises med hensynssone c) i gjeldende plankart. Vi anbefaler at hensynssonene videreføres ved rullering av arealdelen. Vi anbefaler at det legges inn retningslinjer til disse hensynssonene, da arealdelens bestemmelser ikke har det i dag. Alle tiltak skal forelegges kulturminnemyndigheten, jf. rundskriv Q-06/2020 (kirkerundskrivet). Alle saker som angår kirker skal behandles av kirkelig myndighet etter kirkeoven. Saker som medfører inngrep i noen av de listeførte kirkene skal behandles av Riksantikvaren. Saker som angår omgivelsene til de listeførte kirkene skal sendes

fylkeskommunen for rådgivning.» Vedlagt er forslag til bestemmelser og retningslinjer som kan benyttes.

KULA – Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse

I Aurskog-Høland kommune er det området ved Skulerud og Skulerudsjøen, «Tømmerfraktens landskap», som er utpekt som kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA).

Riksantikvaren skriver i Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse i Akershus, rapport, Ra 2021:

Kulturminneforvaltningen signaliserer med KULA-registeret tydelig hvilke landskap som har nasjonale interesser, og ønsker med dette å bidra til en mer forutsigbar arealplanlegging. Kommunen er gjennom sin arealplanlegging den viktigste forvalteren av landskap. For å sikre at de kulturhistoriske verdiene i landskapet ivaretas på en best mulig måte i planlegging og forvaltning, er samarbeid mellom kommunene og regional kulturminneforvaltning viktig.

Kommunen må lage en strategi for å synliggjøre i kommuneplanens arealdel at dette er et område der det skal tas særlig hensyn til kulturminneinteressene knyttet til selve landskapet. Dette kan for eksempel gjøres i form av en hensynssone (H570) med tilhørende retningslinjer. Kommunen vil finne forslag til retningslinjer i Riksantikvarens rapport. Fylkeskommune deltar gjerne i en dialog om egnede retningslinjer for KULA-området i Aurskog-Høland.

Konklusjon (kulturminnevern)

Fylkeskommunens kulturarvavdeling bidrar gjerne i dialog med kommunen for ivaretagelse av kulturminnehensyn i kommuneplanens arealdel, i prosessen frem mot offentlig ettersyn.

Klima

Akershus fylkeskommune har vedtatt ambisiøse klimamål. Akershus skal bli et lavutslippssamfunn uten fossile utslipp, og klimagassutslippene skal kuttes med minst 80 prosent innen 2037, mål mot referanseåret 2016. For å bidra til det globale lavutslippssamfunnet innen 2050, skal Akershus bli et foregangsfylke for sirkulær økonomi på en måte som bidrar til å redusere klimafotavtrykket vårt.

Et lavutslippssamfunn innebærer reduksjon av både direkte og indirekte klimagassutslipp, økt karbonopptak gjennom naturlige prosesser og bevaring av natur og karbonrike arealer.

Klima og natur henger sammen – dette blir spesielt tydelig i arealforvaltningen. Tap av natur gir økte klimagassutslipp, og økte klimagassutslipp gir tap av natur. En viktig del av omstillingen til et lavutslippssamfunn er derfor å stoppe nedbyggingen av natur. Arealbruksendringer kan innebære betydelige klimagassutslipp siden de fører til utslipp av karbon som er lagret i jord og vegetasjon. Dette gjelder spesielt ved nedbygging av høybonitets skog eller myr. Skogene spiller en sentral rolle, ettersom de representerer et massivt karbonsluk som tar opp rundt en tredjedel av utslippene fra andre sektorer i Norge. 68 prosent av Akershus sine arealer er dekket av skog, og fylket har 5 prosent av landets produktive skogareal (2014).

Behovet for mer fornybar kraft legger ytterligere press på arealene i tiden fremover. Dette gjelder særlig arealkrevende fornybar kraftproduksjon som vind- og solparker. Økt behov for infrastruktur som ladestasjoner og økt etterspørsel etter biodrivstoff produsert fra biomasse kan også føre til arealkonflikter. For å kunne utnytte arealene våre på best mulig måte samtidig som vi ivaretar viktige naturområder og karbonlagre, trengs det god og helhetlig planlegging. Hvis det først skal bygge ned arealer, bør det være til formål med størst mulig samfunnsnytte, og arealbruken må sees på tvers av kommuner. Mange av kommunene i Akershus har i dag et mål om å være arealnøytrale, og flere bedrifter har ambisjoner om å være naturpositive. Fylkeskommunen ber derfor kommunen vurdere muligheter for å inkludere arealnøytralitet i kommuneplanens arealdel.

Ellers håper fylkeskommunen at Aurskog-Høland vil legge følgende punkter til grunn i utarbeidelsen av kommuneplanens arealdel for å redusere klimagassutslipp fra arealbruksendringer og mobilitet:

1. Transformere grå arealer og unngå nedbygging av skog, myr og dyrket mark
2. Restaurering av økosystemer
3. Ta i bruk verktøy for måling av arealbruksendringer
4. Transporteffektiv arealplanlegging og økt andel kollektivtransport, sykkel og gange
5. Bevare og utnytte eksisterende bygg og infrastruktur
6. Energieffektivisering av eksisterende bygg og veiinfrastruktur
7. Fornybar energibruk basert på lokale energikilder
8. Sette av arealer til mellomlagring av overskuddsmasser

Miljø

Naturmangfold

Vi har en pågående naturkrise globalt og nasjonalt. Tap av naturmangfold er den største miljøutfordringen verden står ovenfor sammen med klimaendringene. FNs naturpanel slår fast at vår arealbruk er den største trusselen mot det biologiske mangfoldet og biosfæren. Gjennom FNs naturavtale vedtatt desember 2022, har Norge forpliktet seg til å stanse og reversere tap av natur, og gi oss mer natur innen 2030. Dette forplikter også kommunene.

I kommuneplanens samfunnsdel har Aurskog-Høland vedtatt å være en ledende klima- og miljøkommune med ambisiøse mål. Delmålene og strategiene innen miljømessig bærekraft viser hvilke grep kommunen vil ta for å utvikle seg innenfor jordens tåleevne uten å bidra til natur- eller helseskadelig forurensing. De viser hvilke løsninger som tar vare på og styrker nærmiljøer, sikrer et rikt arts mangfold, reduserer utslipp, og motiverer til et miljøvennlig forbruksmønster.

Som grunnlag for å ta gode beslutninger i arealforvaltningen, og for å kunne forvalte gjenværende naturområder godt, må en ha kunnskap om hvor arter og naturtyper av nasjonal, regional og/eller lokal verdi finnes. Fylkeskommunen vil anbefale at interkommunal plan for naturmangfold for kommunene Aurskog-Høland, Marker, Aremark og Halden legges til grunn for rullering av kommuneplanens arealdel.

Fylkeskommunen reagerer imidlertid på vedtatt delmål under Miljømessig bærekraft i samfunnsdelen, strategi «Åpne for spredt boligbygging». Slik vi ser det, er denne strategien lite forenlig med miljømessig bærekraft, både med hensyn til naturmangfold, fragmentering av landskapet, viltthensyn og klima. Vi vil derfor sterkt anbefale at slik nedbygging tillates i minst mulig omfang og kun etter grundige vurderinger av alternativer og konsekvenser.

Arealregnskap

Aurskog-Høland deltar sammen med Akershus fylkeskommune som pilotkommune i KS FOU-prosjekt «Areal- og naturregnskap for kommunal planlegging». Som en del av dette arbeidet skal en se særlig på ivaretagelse av natur i planarbeidet. Det er viktig at denne muligheten benyttes aktivt inn i arbeidet med kommuneplanen og at arbeidet legges opp slik at en får mest mulig nytte av dette.

Akershus fylkeskommune er i gang med å utarbeide et regionalt kartbasert arealregnskap sammen med Buskerud og Østfold fylkeskommuner. En første versjon ble lansert våren 2023. Arealregnskapet skal gi et helhetlig bilde av de verdier og hensyn som bør ligge til grunn for arealforvaltningen og ta inn over seg konflikter mellom nedbygging av areal og andre formål. Fylkeskommunen har som mål at arealregnskapet skal gi oversikt over viktige naturverdier og jordbruksareal, kunne brukes i kommunal planlegging for bærekraftig forvaltning og gi et verktøy for å overvåke endringer i arealbruk over tid.

Planvask

Aurskog-Høland har i 2024 fått tildelt midler fra Miljødirektoratet til "Tilskudd for å ivareta naturmangfold i kommuneplanleggingen». Fylkeskommunen ser veldig positivt på dette, og mulighetene dette gir for å vurdere konsekvenser av eksisterende vedtatte planer i kommunen og hindre framtidig nedbygging av natur.

Som en del av arealregnskapsprosjektet nevnt ovenfor har vi gjennomført arealanalyser for alle kommunene, for bedre oversikt over blant annet arealreserver i kommunene, samt bedre oversikt over hvor planlagt arealbruk kommer i konflikt med natur- og miljøhensyn. Vi oppfordrer Aurskog-Høland til å ta disse dataene aktivt i bruk i arbeidet med planvask og rullering av arealdelen.

Vannmiljø

Regional plan for vannforvaltning i Innlandet og Viken vannregion 2022-2027, med tilhørende planretningslinjer, legger føringer for forvaltningen av vannet vårt. Vannet er delt inn i vannforekomster med konkrete miljømål fastsatt i vannforvaltningsplanen, i tråd med Vannforskriftens §§ 4-7. Det generelle målet er at alle vannforekomstene minst skal ha god økologisk og kjemisk tilstand, at dagens tilstand ikke skal forringes og, dersom tilstanden er dårligere enn god tilstand, skal det gjøres tiltak for å forbedre tilstanden.

Det må sikres at kommunen har gode planer for å sikre måloppnåelse i samsvar med den regionale vannforvaltningsplanen. Alt planarbeid må utrede hvilken effekt planen vil ha på miljøtilstanden i berørte vannforekomster, og om det vil ha konsekvenser for oppnåelsen av miljømålene.

Fylkeskommunen legger merke til kommunens engasjement for ivaretagelse av myr og våtmark, herunder blant annet igangsatt naturrestaurering av Kjelle-engene våtmarksområde. Vi oppfordrer dere videre til aktivt å ivareta myr og våtmark i planarbeidet i kommunen.

Viltforvaltning

Akershus fylkeskommune mener hensyn til viltet bør trekkes inn i kommunens planstrategi. Dette er essensielt for å nå nasjonale målsettinger om å stanse tapet av biologisk mangfold. Elgen er en art med store krav til naturlige korridorer, og gjennom å sikre trekkveier for denne arten vil man samtidig ivareta interessene for en lang rekke andre viltarter. For å sikre ulike viltarters leveområder og arealbruk for fremtiden, oppfordres kommunen til å løfte fram hjorteviltet gjennom å legge inn egne målsetninger om opprettholdelse av trekkruiter og leveområder.

Masseforvaltning

Hvert år genereres store mengder overskuddsmasser fra både små og store utbyggingsprosjekter. Disse massene blir ofte dårlig utnyttet, og mye som kunne vært gjenvunnet, går til spille. Dette skaper et økt press på lokale og regionale ressurser, samtidig som uttak og transport bidrar til miljø- og samfunnsbelastninger. Utbyggingspresset er særlig merkbart i nabokommunene til Oslo og langs hovedinnfartsårene, der det er få egnede områder for massemottak, til tross for et sterkt behov for å bli kvitt massene. Samtidig hentes stadig mer jomfruelige masser fra pukkverk og grustak.

Dagens praksis er ikke bærekraftig og mangler en helhetlig tilnærming. Geologiske byggeråstoffer er en begrenset ressurs og må behandles deretter, ikke som avfall. I Akershus jobber vi for at overskuddsmasser gjenbrukes og gjenvinnes så langt det er mulig, med mål om å fremme en sirkulær økonomi. Uplanlagt deponering ønsker vi å unngå, derfor må massehåndtering inkluderes tidlig i planleggingen.

I tillegg til å følge den regionale planen for masseforvaltning i Akershus, bør hver kommune integrere masseforvaltning i sine kommuneplaner. Dette vil sikre økt effektivitet i den sirkulære håndteringen av masser.

Friluftsliv

For friluftsliv er det særlig fire datasett i det offentlige kartgrunnlaget som gir viktig kunnskapsgrunnlag for ivaretagelse i kommunens planlegging. Det gjelder:

- o Kartlagte og verdsatte friluftsområder
- o Tur- og friluftsruter
- o Statlig sikra friluftslivsområder
- o Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen
- o Tilgjengelighet – friluft (universell utforming i friluftslivsområder)

Fylkeskommunen forventer at kommunen har oppdaterte kartdata og bruker disse som kunnskapsgrunnlag for å ivareta friluftsliv i kommuneplanens arealdel.

Fylkeskommunen er positiv til Aurskog-Hølands arbeid med å ivareta naturressurser og arealer med viktige naturverdier i revidert arealplan. Kommunen bør ta med i vurderingen at tilgang til nærfriluftslivsområder også er en viktig naturressurs og gode ved ivaretagelse av natur. Kommunens kartlagte og verdsatte friluftslivsområder bør derfor også inkluderes som kunnskapsgrunnlag i areal- og naturregnskapet, slik at kommunen kan unngå nedbygging av viktige friluftslivsområder.

Statlig sikre friluftslivsområder bør synliggjøres og ivaretas med hensynssone friluftsliv i kommuneplanens arealdel. Kommunen bør også vurdere hensynssone friluftsliv i områder som er kartlagt som svært viktige friluftslivsområder, med tilhørende bestemmelser som ivaretar muligheten for naturvennlig tilrettelegging for friluftslivsaktivitet.

Akershus fylkeskommune er opptatt av at arealplanen sikrer at befolkningen har trygg tilgang til natur i eget nærmiljø. En av indikatorene er avstand fra bolig til nærmeste tursti, og at det ikke er store barrierer imellom. Vi anbefaler at kommunen gjennomfører arbeidet med plan for friluftslivets ferdselsårer, og sikrer at disse blir ivaretatt i arealdelen.

Akershus fylkeskommune gir stimuleringsmidler til kommuner for å utarbeide ferdselsåreplaner. I tillegg bistår fylkeskommunen kommunene med veiledning og nettverk i prosessen med å utarbeide ferdselsåreplaner. Den nasjonale satsingen med øremerkede midler til Ferdselsåreprosjektet løper ut 2025. Det vil si at 2025 kanskje er siste mulighet til å søke fylkeskommunen om tilskudd til å gjennomføre dette arbeidet.

Idrett, mangfold og folkehelse

Universell utforming

Fylkeskommunen minner om at det i det videre planarbeidet blir tatt hensyn til universell utforming. Se gjerne til [«Universell utforming i kommunal planlegging – utfordringer, prinsipper og tiltak» \(PDF, 5 MB\)](#) for utdyping og konkrete råd. Kapittel 8.3 omhandler arealdelen.

I en arealdel av kommuneplanen kan det være hensiktsmessig å trekke frem tema som uteareal, plassering av tiltak/funksjoner/bestemmelser, tilgjengelig boenhet, atkomst, gangforbindelser, uteoppholdsareal, parkering osv. Dersom kommunen ønsker å styre plassering og universell utforming av viktige fellesfunksjoner, som f.eks. lekeplasser, parker, parkeringsplasser osv. bør dette komme frem. Det bør videre vurderes om det er hensiktsmessig med en bestemmelse om utbyggingsavtaler i kommuneplanens arealdel for å sikre at universell utforming blir ivaretatt i reguleringsplaner.

Veivisere for anleggsutvikling, arealbruk og lokalisering i Akershus

Fylkeskommunen har utarbeidet ti veivisere for anleggsutvikling, arealbruk og lokalisering, når det gjelder anlegg for fysisk aktivitet i Akershus. Vi vil anbefale å se til disse i planarbeidet. [Veivisere for anleggsutvikling, arealbruk og lokalisering i Akershus - Akershus fylkeskommune](#)

Her er veiviserne du finner på lenken over:

1. Anlegg lokaliseres etter en behovs- og helhetsvurdering, i samarbeid mellom kommunen, organisasjoner og lokalmiljøet.
2. Nasjonale og regionale publikumsrettede anlegg lokaliseres ut fra en helhetsvurdering basert på anleggstype, tilknytning til idrettslag, kollektivknutepunkter og senterstruktur, i samarbeid mellom kommunen, organisasjoner og lokalmiljøet.
3. Aktivitetsområder skal alltid være vurdert tilrettelagt for flere ulike typer aktiviteter. Sambruk og samlokalisering med skoler og eksisterende anlegg skal alltid vurderes. Tilrettelegging bør være tilpasset landskap og natur.
4. Arealer for bevegelsesglede for barn og unge i nærmiljø og skoler prioriteres.
5. Tilstreb universelt utformede og godt tilrettelagte utendørs- og innendørs- områder og anlegg i og rundt byer og tettsteder.
6. Anlegg skal være miljøvennlige og energieffektive, samtidig som et godt innemiljø ivaretas.
7. Utvikle aktivitetsområder/-anlegg som oppleves som engasjerende og inviterende med lav terskel for deltakelse i trygge omgivelser.
8. Prioriter løsninger som gir korte gang- og sykkelavstander og effektiv samordning mellom miljøvennlige transportvalg, og tilstrebe at friluftslivsområder og utfartsområder med stor bruk har kollektivdekning samt parkeringsmuligheter for sykkel og bil. Det bør vurderes å benytte muligheten til å bygge forenklede gang- og sykkelveier.
9. Ivareta allemannsretten i utmark, samt sikre grønne strukturer med varierte naturkvaliteter og arealer egnet for naturopplevelser, idrett og fysisk aktivitet i byer og tettsteder.
10. Skilt og merk ferdselsårer for daglig fysisk aktivitet og aktiv forflytning i og mellom byer og tettsteder, samt til aktivitets- og friluftslivsområder.

Barn og unges ti råd til politikerne i Aurskog-Høland kommune:

Vi ønsker å berømme Aurskog-Høland kommune for å ha lagt til rette for en medvirkningsprosess hvor barn og unge har utarbeidet råd til politikerne i kommunen. Det er bra at disse rådene er vedtatt av kommunestyret, at de skal legges til grunn i arbeidet med kommuneplanen, og at de er innarbeidet i planprogrammet.

Her er rådene:

Barn og unges ti råd til politikerne i Aurskog-Høland kommune:

1. Ungdom må få tilgang på jobbfellesskap, arbeidserfaring og varierte arbeidsplasser i Aurskog-Høland.
2. Ungdom skal ha desentraliserte skole- og utdanningsmuligheter.
3. Det må bli enklere å komme seg fra A til Å.
4. Ungdom vil ha trygge reiseveier.

5. Alle skal ha tilgang til stabilt og sikkert høyhastighets- og mobilnett.
6. Ungdom krever virkemidler som gjør det enklere å etablere bedrift og skaffe seg bolig.
7. Det må bli lettere å få psykisk helsehjelp.
8. Vi må ta vare på distriktenes attraktivitet med nærhet til naturen.
9. Ungdom mener lokalsamfunnet må utvikles med møteplasser og lokaler for unge gründere og frivillige.
10. Ungdom må bli hørt

Fredrikstad kommune sin tilnærming til arealer for fysisk aktivitet kan være til inspirasjon. De har sett på alle arealer til fysisk aktivitet, som skolegårder, aktivitetsanlegg, uteområder i skoler og barnehager, boligområder og mer. De har innført begrepet «nærmiljøpark» og definert hva slike områder skal inneholde, og hvor langt det skal være mellom de i byen og utenfor bykjernen. Du kan se dette som en rød tråd fra samfunnsplanen, gjennom arealplanen og i temaplan. I planarbeidet har de nevnt alle punkter hvor det kan ha innvirkning på utvikling av arealene – Også de som kommunen ikke eier selv. [Aktive liv i Fredrikstad - Fredrikstad kommune](#)

Til slutt ønsker vi lykke til med det videre planarbeidet, og ta gjerne kontakt for utdyping av innspillene og drøfting av ulike temaer som er løftet fram i vår uttalelse eller andre problemstillinger dere ønsker å diskutere med oss fram mot offentlig ettersyn av planen.

Vennlig hilsen

Camilla Langedal
Fungerende avdelingsleder

Ingvil Aarholt Hegna
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Medsaksbehandlere:

Samferdsel: Gyda Viken

Nyere tids kulturminner: Anette Nymann Lindhom

Automatisk fredete kulturminner: Malin Trømborg

Klima: Fanny Pindsle

Miljø: Kjersti Bakkebø Fjellstad

Friluftsliv: Rene Aasnæs

Idrett, mangfold og folkehelse: Ida Grindland/Torunn Korneliussen

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG AKERSHUS

STATENS VEGVESEN

From: "natalia n" <sobotanatalia@gmail.com>
Sent: Tue, 7 May 2024 21:31:02 +0200
To: "Aurskog-Høland kommune" <postmottak@ahk.no>
Subject: Innspill til kommuneplans samfunnsdel Opprettelse av friområder for hund.pdf
Attachments: Opprettelse av friområder for hund.pdf

Hei,

Det er båndtvang i hele landet i nesten fem måneder av året. Fra og med 1. april, til og med 20. august. Det er derfor et stort behov for å gi hundene plass til å utøve sin naturlige atferd. Aurskog-Høland kommune ligger også i den såkalte ulvesonen som gjør at terskelen for å slippe hunden løs er ganske høy og begrenset, av frykt for å miste hunden i et eventuelt ulveangrep. Kommunen mottar hvert år tilskudd rettet nettopp, også til dette formålet nemlig kommuner med ulverevir, og midlene disse er tenkt for å forebygge og dempe konflikter knyttet til ulveforvaltning. Nå heter forskriften «Forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak». En del kommuner har allerede benyttet seg av disse midler for å opprette hundeparker eller jorder, fri områder for hunder.

Egne friområder for hund er et viktig innslag i hundevelferden, for å sikre at hundene har det best mulig. Hunder har behov for å løpe fritt og sosialisere seg. Dette er et ansvar vi har som hundeiere, men også et ansvar samfunnet og i det kommunene, må anerkjenne. Det er derfor viktig at Aurskog-Høland kommune tar det ansvaret seriøst slik nabokommunene og etablerer trygge områder for hundene. Per dagsdato må innbyggere i Aurskog-Høland kommune benytte seg av tilbudet i Lillestrøm kommune eller Nes kommune, og dette mener jeg er alt for dårlig.

Jeg legger ved brev fra NKK sendt i 2021 til alle Norges kommuner. Den belyser behovet og ansvaret som ligger hos hver enkelt kommune. Hundeparker, friområder for hunder/jordet skal være en naturlig del av arealplanlegging på lik linje som utbygging av nye byggefelt, barnehager, skoler, sykehjem og nye veier- dette særlig med tanke på at innbyggere i Aurskog-Høland kommune med sine firbeinte venner lever så tett på naturen, med ulven, i en av hovedrollene.

Håper innspillet mitt kan tas til følge og at Aurskog-Høland kommune tar sin del av ansvaret når det gjelder å legge tilrette for trygge og gode arenaer for hunder og deres eiere.

Med vennlig hilsen

Hundeeier

Natalia Nowak-Kunc

Oslo 27.05.21

Opprettelse av friområder for hund

Det er båndtvang for hund i hele Norge i nesten fem måneder av året, fra og med 1. april til og med 20. august. I tillegg har mange kommuner innført lokale båndtvangsbestemmelser som gir ytterligere begrensninger for hvor og når hunder kan bevege seg uten bånd.

Slik situasjonen er i dag, er kommunene alt for dårlig tilrettelagt for hund. Dette gir store utfordringer for hundeeiere som ønsker å dekke hundens fysiske, sosiale og mentale behov.

Opprettelse av friområder – hundeparker og hundeskoger

Friområder for hund et svært effektivt og enkelt tiltak fra kommunen, som vil være med på å styrke folkehelsen og ivareta hundevelferden. I byer/bydeler og tettbebygde strøk bør det settes av områder til egne hundeparker/jorder. I mer landlige omgivelser kan hundeskoger benyttes, hvor man setter av et større område i naturlig terreng hvor hundene kan løpe fritt.

Hvorfor må kommunen sørge for opprettelse av friområder?

- Friområder for hund har stor verdi i folkehelsesammenheng. Ensomhet, isolasjon og utenforskap har blitt store utfordringer i dagens samfunn, og øker risikoen for både fysiske og psykiske helseproblemer. En hundepark blir automatisk et naturlig samlingspunkt hvor mennesker med hund kan møtes og bygge relasjoner rundt en felles interesse.
- Hunder som ikke får tilstrekkelig anledning til å utfolde seg fritt, vil heller ikke få utvikle det språket og de sosiale egenskapene de trenger for å møte de krav vi som samfunn stiller til hunder i dag. Dette kan føre til ulike konflikter i samfunnet.
- Dyrevelferdsloven sier tydelig at det er hundeeiers ansvar å sørge for at hunden skal kunne utøve naturlig atferd. Naturlig atferd for en hund er å kunne bevege seg fritt. Det er samfunnets ansvar å gjøre det mulig for eieren å oppfylle dette kravet. Mye båndtvang og dårlig tilrettelegging for hundehold, betyr dårligere velferd for hunden. Friområder er et veldig viktig tiltak for hundevelferden.
- Opprettelsen av et friområde for hund vil også kunne gi et aktivitetstilbud til de som ønsker å trene lydighet og andre øvelser med hund. Ikke alle ønsker å drive med tradisjonelle idretter eller kulturaktiviteter. Friområder, gjerne med enkelte apparater, vil kunne styrke kommunens fritidstilbud.

Hva må til for å opprette et friområde for hund?

For å få på plass et friområde for hund, er man avhengig av at et område unntas fra båndtvangen. Dette har kommunen mulighet til å gjøre på egenhånd jf. [hundelovens § 9 e](#). Utover dette er det ingen fastsatte kriterier som må oppfylles for å få etablert et friområde for hund. Når det er sagt er det naturligvis et ønske om at friområdet skal ha et visst nivå med tanke på størrelse, inngjerding og fasiliteter, slik at flest mulig kan benytte seg av og ha glede av hundeparken.

Besøksadresse:
Nordåsveien 5
1251 Oslo

Postadresse:
Boks 52 Holmlia
1201 OSLO

Telefon: 21 600 900
www.nkk.no

*Hund til
nytte og glede*

Friområder for hund – kommunens ansvar

Norsk Kennel Klub mener hver enkelt kommune må være sitt ansvar bevisst, og sørge for at for at kommunen har et tilstrekkelig tilbud til hunder og hundeeiere. Særlig viktig er dette i de kommunene som har innført lokale båndtvangsbestemmelser.

Det er ikke godt nok å henvise til friområder som ligger i nabokommuner eller langt unna. Tilbudene må være der hundeeierne bor, og behovet faktisk er. Planlegging av hundeparker må inn som et fast punkt i aktuelle kommuneplaner og byutviklingsprosjekter, og må vies mer oppmerksomhet enn det som er tilfellet i dag. Hundeeiere må ha et reelt og godt tilbud for å få luftet og aktivisert hunden sin i sitt nærmiljø, også når det er båndtvang ellers i kommunen.

Hunden – en samfunnsressurs

Hunden gjør en uvurderlig innsats for samfunnet, blant annet ved at den benyttes i mange ulike servicefunksjoner. For eksempel som politihund, redningshund, tollhund, førerhund, ettersøkshund, terapi- og besøkshund, servicehund, lesehund for barn og mye mer. I tillegg har hunden dokumentert effekt på både den fysiske og psykiske helsen til de som eier den. Hunden er altså en svært sentral og viktig samfunnsressurs. Samtidig har den behov for å utøve sin naturlige atferd som hund, og dette må samfunnet tilrettelegge bedre for.

Det er anslått at det bor over 560 000 hunder i Norge og at hele 1,2 millioner mennesker lever med hund. Momentene over berører med andre ord enormt mange hunder og hundeeiere. Norsk Kennel Klub ber derfor kommunen om å ha større fokus på opprettelse av friområder for hund.

- **Hvis kommunen allerede har etablerte friområder for hund, ønsker vi gjerne å bli kjent med dette, og ber kommunen oversende denne informasjonen til Norsk Kennel Klub.**
- **Ønsker kommunen innspill, erfaringer eller mer informasjon om opprettelse av friområder for hund, må dere gjerne ta kontakt med Norsk Kennel Klub for ytterligere informasjon.**

Norsk Kennel Klub (NKK) er hundeeiernes organisasjon, og en av Norges største frivillige organisasjoner. NKK består av 267 medlemsklubber og forbund med om lag 100 000 medlemskap, og arbeider blant annet for å sikre rettighetene til alle hunder og hundeeiere i landet. Vi er opptatt av hundevelferd, hvordan det er for befolkningen å ha hund i Norge og verdien hunden gir til samfunnet på mange ulike plan. NKK besitter omfattende hundefaglig kompetanse, og har tett kontakt med hundeeiere fra alle miljøer. Vi fremmer dermed vårt budskap på vegne av alle landets hundeeiere.

Med vennlig hilsen

Torbjørn Brenna
Administrerende direktør
Norsk Kennel Klub